

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Eiropas Sociālā fonda darbības programmas
"Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.2.1.1.1. apakšaktivitātes projekts
"Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana"
(Vienošanās Nr. 2010/0274/1DP/1.2.1.1.1./10/IPIA/VIAA/001)

Profesionālās izglītības satura (moduļa) izstrāde

Modulis

"Sabiedrības un cilvēka drošība"

Moderatore:

Linda Caune

Ekspertu darba grupa:

Linda Matisāne

Sandra Lāne

Ritvars Stepanovs

Profesionālās izglītības programma

Vispārizglītojošā
satura bloks

Mūžizglītības
kompetenču bloks

Profesionālā satura
bloks
(Nozares profesionālās kompetences)

Iniciatīva un
uzņēmējdarbība

Sabiedrības un cilvēka
drošība

Sociālās un
pilsoniskās prasmes

Valodas, kultūras izpratne
un izpausme

Informācijas un
komunikācijas tehnoloģijas

Moduļa apraksts

1. līmenis

Moduļa mērķis	Sekmēt un īstenot izglītojamā gatavību pieņemt savai un līdzcilvēku fiziskajai, garīgajai un sociālajai drošībai un veselībai labvēlīgus lēmumus.
Moduļa uzdevumi	<ol style="list-style-type: none">1. Veidot izpratni un prasmes par drošas un darba veikšanai piemērotas darba vides veidošanu.2. Apzināties savas iespējas sakoptas, tīras un veselībai drošas apkārtējās vides veidošanā.3. Izprast sakārtotas vides nepieciešamību, saglabāšanu un apzināties sevi kā tās sastāvdaļu.4. Atbildīgi rīkoties sadzīves un ekstremālās situācijās.5. Veidot izpratni par veselības kopveseluma jēdzienu un faktoriem, kas ietekmē veselību.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta vispārējās pamatzglītības programma.
Moduļa apguves novērtēšana	<p>Lai daudzpusīgi un iespējami objektīvi novērtētu katra izglītojamā mācību sasniegumus, vērtējumā tiek iekļauts apgūto zināšanu apjoms, iegūtās iemaņas un prasmes, izglītojamā attieksme mācību procesā, izglītojamā individuālās attīstības dinamika.</p> <p>Novērtēšanu var veikt:</p> <ul style="list-style-type: none">• pedagogs ikdienas mācību procesā un moduļa apguves noslēgumā;• izglītojamie savstarpējā novērtēšanā mācību procesā;• izglītojamais savu sasniegumu pašnovērtēšanā. <p>Izglītojamo sasniegumus vērtē 10 ballu vērtēšanas skalā. Mācību procesa laikā pedagogs organizē kārtējās un noslēguma pārbaudes. Kārtējās pārbaudes organizē mācību temata apguves laikā ar diagnosticējošu mērķi. Pārbauzu skaitu, izpildes laiku, formu un vērtēšanas kritērijus nosaka pedagogs atbilstoši pārbaudes mērķiem un izglītojamo sagatavotībai. Noslēguma pārbaudes darbus ieteicams organizēt pēc katra temata apguves, ņemot vērā mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatorus, ar mērķi novērtēt apgūtās zināšanas, iemaņas un prasmes atbilstoši moduļa prasībām un izglītojamo prasmēm izmantot zināšanas nestandarta situācijās. Apkopojošu vērtējumu pedagogs sagatavo mācību pusgada un mācību gada beigās.</p>

Moduļa saturs

1. līmenis

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot drošas uzvedības principus un atpazīst ikdienā iespējamās bīstamās situācijas, kas var ietekmēt personīgo (indivīda) un apkārt esošo cilvēku drošību.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: drošība, nelaimes gadījums, droša uzvedība, bīstamība, pirmā palīdzība, atdzīvināšanas pasākumi.</p> <p>Spēj analizēt savu un apkārt esošo cilvēku rīcību, izvērtējot tās drošumu; spēj iegūt, apkopot un izvērtēt nepieciešamo</p>	<p>1. Drošības koncepts un droša uzvedība. Pirmā palīdzība. (10% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>1.1. Drošības koncepts. 1.1.1. Cilvēciskā faktora loma nelaimes gadījumu attīstībā. 1.1.2. Drošība kā personīgā izvēle. 1.1.3. Nedrošas uzvedības iemesli. 1.1.4. Iespējamās nedrošas uzvedības sekas (t. sk. iespējamo cietušo loks, materiālie zaudējumi, psihoemocionālie pārdzīvojumi). 1.2. Drošība specifiskās dzīves situācijās. 1.2.1. Situācijas un uzvedība mājās un brīvajā laikā. 1.2.2. Situācijas un uzvedība</p>	<p>Sniedz nedrošas rīcības piemērus, kuru rezultātā var ciest pats indivīds vai cits sabiedrības loceklis.</p>	<p>Izskaidro cēloņus, kāpēc cilvēki rīkojas nedroši, spēj atpazīt iespējamu nedrošu rīcību un prognozēt iespējamās sekas.</p>	<p>Netiešā uzskate ar diskusiju</p>	<p>Pedagogs demonstrē video materiālus, kuros redzama cilvēka nedroša rīcība, un veido diskusiju, kuras mērķis ir identificēt nedrošas rīcības cēloņus. Ieteicams izmantot Valsts izglītības un saturs centra izstrādāto metodisko materiālu "Civilā aizsardzība. Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam vispārējā un profesionālajā izglītībā", kura ietvaros ir pieejamas gan PowerPoint prezentācijas, gan šai metodei piemērotas dažādas darba lapas, kā arī atlasīti dažādi video materiālu piemēri digitālā formātā.</p>
			<p>Zina neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukšanas tālruņa numuru.</p>	<p>Izskaidro, kā izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību un kādā secībā jāsniedz informācija dispečeram.</p>		
			<p>Spēj izstāstīt pirmās palīdzības sniegšanas principus.</p>	<p>Spēj praktiski sniegt pirmo palīdzību dažādu traumu gadījumā.</p>		
					<p>Grupu darbs, pāru darbs, individuālais darbs (pēc pedagoga izvēles)</p>	<p>Uzdevumu mērķis ir attīstīt izglītojamo prasmi saistīt uzvedību ar iespējamām rīcības sekām. Pedagogs dod uzdevumu izglītojamiem uzrakstīt vairākus savas rīcības piemērus, kuros redzams, kā var nodarīt kaitējumu savai drošībai vai veselībai, kā arī identificēt šādas rīcības iespējamās sekas. Uzdevumu var variēt, piemēram, identificēt iespējamo kaitējumu citu cilvēku drošībai un veselībai. Iespējams izmantot darba lapas. Pedagogs pēc savas izvēles organizē darbu grupās, pāros vai</p>

<p>informāciju, un pieņemt lēmumus preventīvo pasākumu veikšanai drošas un veselībai nekaitīgas vides saglabāšanai; apzināties individuālās rīcības un lēmumu ietekmi uz savu personīgo un citu cilvēku drošību. Ir atbildīgs par savu un līdzās esoša cilvēka drošību.</p>		<p>sabiedriskajās vietās. 1.2.3. Situācijas un uzvedība darba vidē. 1.3. Pirmā palīdzība. 1.3.1. Atdzīvināšanas pasākumi (ABC). 1.3.2. Pirmās palīdzības organizēšana uzņēmumos (apmācība, aptiecināšana, atbildības). 1.3.3. Specifiska palīdzība atkarībā no veselības traucējuma veida (ķermeņa daļas amputācija, apdegumi, atdzišana, kritieni no augstuma, satiksmes negadījumi, elektrotraumas u. c.).</p>			<p>Praktiskais darbs ar sekojošu prezentāciju un diskusiju</p> <p>Informācijas tehnoloģiju izmantošana</p> <p>Izskaidrojoši ilustratīvā metode</p> <p>Lomu spēle</p>	<p>individuāli.</p> <p>Lai attīstītu izglītojamo prasmes atpazīt nedrošu rīcību, pedagogs dod uzdevumu analizēt plašsaziņas līdzekļos (presē, internetā u. c.) pieejamās reklāmas. Iespējams izmantot darba lapas ar iepriekš atlasītām reklāmām, kurās izglītojamajiem ir jāatrod un jāatpazīst, kas tajās ir nedrošs, pēc tam prezentējot paveikto.</p> <p>Pirms diskusijas organizēšanas izglītojamie sagatavo attēlu (video) tā, lai varētu to prezentēt (iespējams izmantot privātos arhīvus vai internetā sameklētos). Viņi uzraksta skaidrojumu situācijai, kāda redzama attēlā (video), kā arī norāda nedrošās rīcības mērķi un iespējamās sekas. Izglītojamie prezentē savus darbus un pārrunā nedrošas rīcības iemeslus un iespējamos riskus.</p> <p>Pedagogs ar dažādiem līdzekļiem sniedz informāciju, izmantojot uzskates līdzekļus: attēlus, shēmas, tabulas.</p> <p>Izglītojamie izspēlē pirmās palīdzības sniegšanu un neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukšanu dažādās situācijās (piemēram, bezsamaņa, slīkšana, asiņošana).</p>
---	--	--	--	--	--	---

Ieteicamie avoti

LR likums "Darba aizsardzības likums", pieņemts 20.06.2001.(Ziņotājs, 09.08.2001. Nr. 15)

LR likums "Civilās aizsardzības likums", pieņemts 05.10.2006.(Ziņotājs, 23.11.2006. Nr. 22)

MK noteikumi Nr. 612, 11.09.2007. "Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam" (Latvijas Vēstnesis, 14.09.2007., Nr. 149 (3725))

Prezentācija. *Civilā aizsardzība. Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam vispārējā un profesionālajā izglītībā.* Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/civila_aizsardziba.pdf

Civilā aizsardzība un ugunsdrošība: programma. Rīga: projekts "Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība" (vienošanās Nr. 2010/0062/1DP/1.2.1.2.3/09/IPIA/VIAA/003), 2011.

Darba aizsardzības apmācību modeļi (mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika; kokapstrādes tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģijas; autotransporta tehniskā apkope un remonts; dzelzceļa transports un dzelzceļa pakalpojumi; tūrisma un viesmīlības pakalpojumi; grāmatvedības, sekretariāta un biroja darbs; veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi; skaidstumpošanas pakalpojumi; pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; tekstila un šūto izstrādājumu ražošana; elektroenerģētika; lauksaimniecība; poligrāfija un izdevējdarbība; būvniecība). Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Mājokļa drošības portāls. Pieejams: <http://www.drosamaja.lv/>

Neatliekamā medicīniskā palīdzības dienesta mājaslapa. Pieejams: www.nmpd.gov.lv

Patērētāju izglītības projekta DOLCETA mājaslapa. Pieejams: <http://www.dolceta.eu/latvija/index.php>

Valsts policijas mājaslapa jauniešiem par drošības un prevencijas jautājumiem. Pieejams: <http://www.sargi-sevi.lv/>

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta mājaslapa. Pieejams: <http://www2.112.lv/content/category/12/44/150/>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot darba aizsardzības būtību, darba devēja un nodarbināto lomu veselības un dzīvības saglabāšanā, darba aizsardzības pamatjautājumus par darba vides riska faktoriem un to iespējamo kaitējumu. Izprot savas tiesības un pienākumus, disciplinārsodu būtību.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: darba aizsardzība; darba vide; darba vides riski; darba aprīkojums, aprīkojuma drošums, bīstamās iekārtas; mikroklimats; ergonomika; troksnis; vibrācija; ķīmiskās vielas un maisījumi; bioloģiskās vielas; drošības datu lapa; preventīvie pasākumi; individuālie</p>	<p>2. Darba aizsardzība. (20% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>2.1. Darba aizsardzības būtība. 2.1.1. Darba aizsardzības mērķis un pasākumi tā sasniegšanai. 2.1.2. Darba aizsardzības vispārējie principi. 2.1.3. Darba aizsardzības sistēma uzņēmumā. 2.1.4. Darba devēju un nodarbināto sadarbība un nodarbināto ieinteresētība darba aizsardzības pasākumu īstenošanā, t. sk. nodarbināto pārstāvniecība. 2.2. Darba vides riska faktori un to iespējams kaitējums. 2.2.1. Fizikālie riska faktori (mikroklimats, troksnis, vibrācija, darba vietas iekārtojums u. c.). 2.2.2. Fiziskie riska</p>	<p>Nosauc darba aizsardzības mērķi.</p>	<p>Skaidro darba aizsardzības mērķi un nosauc darba aizsardzības likumā minētos pasākumus mērķa sasniegšanai.</p>	Diskusija	<p>Diskusija par darba aizsardzības pasākumu būtību – īpaši saistību starp riska faktoru esamību darba vietās un iespējamām sekām (piemēram, konkrētiem nelaimes gadījumiem).</p>
			<p>Nosauc vismaz trīs no desmit Darba aizsardzības likumā minētajiem darba aizsardzības vispārīgajiem principiem, kuriem atbilstoši darba devējs veic darba aizsardzības pasākumus.</p>	<p>Nosauc vismaz astoņus no desmit Darba aizsardzības likumā minētajiem darba aizsardzības vispārīgajiem principiem, kuriem atbilstoši darba devējs veic darba aizsardzības pasākumus. Izskaidro to būtību, min piemērus.</p>	Problēmu risināšana	<p>Tiek formulēta problēma: kādas sekas var notikt, ja netiktu ievērotas noteiktās darba aizsardzības prasības (piemēram, netiek lietoti kādi konkrēti individuālie aizsardzības līdzekļi) vai īstenots kāds no darba aizsardzības pasākumiem (piemēram, darba devējs neinstruē nodarbinātos par darba aizsardzības un ugunsdrošības jautājumiem). Šo metodi iespējams apvienot ar grupas darbu.</p>
			<p>Nosauc organizācijas, kurās apvienojas nodarbinātie, darba devēji. Nosauc nodarbināto interešu aizstāvjus.</p>	<p>Skaidro darba devēju organizāciju un arodbiedrību lomu darba aizsardzības attīstībā, arodbiedrību un uzticības personu lomu nodarbināto interešu pārstāvēšanā un to darbību principus.</p>	Avotu analīze	<p>Pedagogs dod uzdevumu atrast un apkopot informāciju par nozares darba vides risku bīstamību, to iedarbības iespējamām sekām un veicamajiem preventīvajiem pasākumiem.</p>
		<p>Nosauc personas, kuras uzņēmumā atbild par darba aizsardzību.</p>	<p>Nosauc un izskaidro par darba aizsardzību atbildīgo personu galvenos pienākumus.</p>	Netiešā uzskate	<p>Pedagogs stāstījumu papildina ar vizuālajiem uzskates līdzekļiem – attēliem par bojātu/nedrošu darba aprīkojumu, darba vides risku, dokumentu kopijām, plakātiem, drošības zīmēm, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem u. c. Animācijas filmu demonstrēšana par dažādiem darba vides jautājumiem (NAPO).</p>	

<p>aizsardzības līdzekļi; drošības zīmes; signālkrašojums; obligātās veselības pārbaudes; arodslimība; nelaimes gadījums darbā; vakcinācija; apmācība; instruktāža, disciplinārā atbildība. Spēj atpazīt darba vides riska faktorus, iegūt un apkopot pieejamo informāciju par tiem, droši lietot aprīkojumu, savas kompetences robežās novērtēt aprīkojuma drošumu, atbilstoši rīkoties aprīkojuma bojājumu gadījumos un ārkārtas situācijās.</p>	<p>faktori (darba smagums, darba poza, darbs ar datoru u. c.). 2.2.3. Ķīmiskie riska faktori (kairinoši, kodīgi, indīgi, kaitīgi, putekļu aerosoli u. c.). 2.2.4. Bioloģiskie riska faktori (sēnītes, mikroorganismi, baktērijas, inficēti dzīvnieki, infekcijas slimības u. c.). 2.2.5. Psihoemocionālie riska faktori (daba laiks, monotons darbs vienatnē, paaugstināta atbildība u. c.). 2.2.6. Traumatisma riska faktori (pakļūšana, nokrišana, apdedzināšanās, applaucēšanās u. c.). 2.3. Darba aizsardzības pasākumi. 2.3.1. Kolektīvie pasākumi, t. sk. drošības zīmes. 2.3.2. Organizatoriskie pasākumi, t. sk. apmācība un</p>	<p>Nosauc nodarbināto pienākumus un tiesības darba aizsardzības jomā.</p>	<p>Nosauc un izskaidro nodarbināto pienākumus un tiesības darba aizsardzības jomā.</p>	<p>Mācību ekskursija uz nozares uzņēmumu</p>	<p>Izglītojamajiem uzņēmumā tiek prezentēti dažādu nozares profesiju apraksti, viņi redz nodarbināto amatu pienākumus ikdienas darbā. Izglītojamie saņem uzdevumu – identificēt konkrētas profesijas darba vides riskus ar, viņuprāt, darba vides preventīvajiem pasākumiem riska faktoru novēršanai. Iespēju robežās izmantot iespējas filmēt un fotografēt novērojumus, pēc ekskursijas veidojot diskusiju, izmantojot attēlos redzamās darba vietas problēmas.</p>		
		<p>Nosauc disciplinārsodu veidus.</p>	<p>Izskaidro disciplinārās atbildības būtību, disciplinārsodu piemērošanas kārtību. Min piemērus, kuros var tikt piemēroti disciplinārsodi.</p>			<p>Uzdevumu risināšana</p>	<p>Pedagoga sagatavots uzdevums (tabulas veidā) par darba vides riskiem, uzdevumam jāpiemeklē attiecīga situācija darba vidē.</p>
		<p>Nosauc darba vides riska faktoru grupas.</p>	<p>Nosauc darba vides riska faktorus, identificē to piederību kādai no riska faktoru grupām, izskaidro darba vides riska faktoru iespējamo kaitējumu un atpazīst tos darba vidē.</p>			<p>Situācijas analīze</p>	<p>Pēc attēliem aprakstīt mašīnām un iekārtām nepieciešamās vai esošās aizsardzības ierīces.</p>
		<p>Sniedz iespējamo darba vides risku novēršanas pasākumu piemērus.</p>	<p>Klasificē darba vides risku preventīvos pasākumus pēc to svarīguma.</p>			<p>Vizualizēšana</p>	<p>Pamatojoties uz ieteicamo avotu analīzi par drošības zīmēm, to iedalījumu, izglītojamie izgatavo "drošības zīmes", vēlams, ne saskaņā ar MK noteikumu likumdošanu, konkrētiem darba vides riskiem, sev tīkamā profesijā/amatā, pievienojot īsus komentārus.</p>
		<p>Sniedz iespējamo nelaimes gadījumu piemērus savā profesijā.</p>	<p>Izvērtē traumatisma riska rašanās iemeslus, zina, kā rīkoties, lai novērstu nelaimes gadījumu, izskaidro savu iespējamo rīcību, lai šādu situāciju nepieļautu.</p>				

	instruktāža, obligātās veselības pārbaudes. 2.3.3. Individuālie aizsardzības līdzekļi. 2.4. Darba aizsardzības prasības darbā ar darba aprīkojumu. 2.4.1. Drošības prasības mašīnu iekārtu ekspluatācijā. 2.4.2. Aizsargierīces. 2.4.3. Specifiskas aprīkojuma grupas (piemēram, bīstamās iekārtas). 2.5. Pienākumi, tiesības un atbildība darba aizsardzības jomā. 2.5.1. Darba devēja pienākumi un tiesības. 2.5.2. Nodarbināto pienākumi un tiesības. 2.5.3. Disciplinārā atbildība par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem. 2.6. Darba aizsardzības prasību neievērošanas sekas. 2.6.1. Nelaiemes gadījumi darbā. 2.6.2. Arodslimības.	Nosauc darba aizsardzības instruktāžu veidus.	Izskaidro darba aizsardzības instruktāžu mērķi, nozīmi un saturu.		
		Sniedz kolektīvo aizsardzības līdzekļu piemērus.	Izskaidro nepieciešamību lietot kolektīvos aizsardzības, nevis individuālos aizsardzības līdzekļus.		
		Nosauc individuālo aizsardzības līdzekļu piemērus.	Pareizi izvēlas attiecīgajam darba vides riska faktoram atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus, izskaidro prasības individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanai un glabāšanai.		
		Nosauc 5 arodslimību piemērus.	Nosauc 10 arodslimību piemērus, no kuriem vismaz 5 iespējamās konkrētajā specialitātē/profesijā. Izskaidro konkrēto arodslimību attīstības cēloņus.		
	Nosauc profesijā izmantojamo mašīnu un iekārtu aizsargierīces.	Klasificē pasīvās un aktīvās (atslēdzošās) aizsardzības ierīces.			

Ieteicamie avoti

Animācijas filmas par darba vides jautājumiem [skatīts 2012. gada 1. martā]. Pieejams: www.napofilm.net

Atgādne nodarbinātajiem par elektromagnētiskajiem laukiem [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/69_2011_Atgadne_nodarbinatajiem_par_EML.pdf

Atgādne nodarbinātajiem par vibrāciju [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: http://osha.lv/lv/publications/docs/atgadne_vibracija.pdf MK parametri

Atgādne nodarbinātajiem, kas pakļauti bioloģiskajiem riskiem [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/26_2011_Atgadne_biologiskie_riski.pdf

Brošūra "Jaunās prasības ķīmisko vielu marķēšanā" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams:

http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/13_2010_Brosura_A5_Jaun_pras_kim_vielu_registr_final.pdf

Darba aizsardzības apmācības metodes. Rīga, 2010, 116 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbaaizsardzibasapmacibasmetodes.pdf>

Darba aizsardzības apmācību modeļi (mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika; kokapstrādes tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģijas; autotransporta tehniskā apkope un remonts; dzelzceļa transports un dzelzceļa pakalpojumi; tūrisma un viesmīlības pakalpojumi; grāmatvedības, sekretariāta un biroja darbs; veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi; skaistumkopšanas pakalpojumi; pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; tekstila un šūto izstrādājumu ražošana; elektroenerģētika; lauksaimniecība; poligrāfija un izdevējdarbība; būvniecība) [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=26020>

Darba apstākļi un veselība darbā. Rīga, 2010, 164 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbaapstakliunveselibadarba.pdf>

Darba drošība. Rīga, 2010, 280 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbadrosiba.pdf>

Darba higiēna. Rīga, 2010, 180 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbahigiena.pdf>

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta mājas lapa [skatīts 2012. gada 1. martā]. Pieejams: <http://www.osha.lv>

Ergonomika darbā. Rīga, 2010, 184 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://www.vdi.gov.lv/files/osha/ergonomikadarba.pdf>

Informatīvais materiāls "Darba aprikojuma apkopes, remontdarbi, tīrīšana" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/72_2011_Info_mat_Darba_aprikojuma_apkopes.pdf

Informatīvais materiāls "Troksnis. Ieteikumi svarīgāko darba vides problēmu risināšanai" [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: http://osha.lv/lv/publications/docs/troksnis_a5.pdf

Informatīvais materiāls "Vienkārši un efektīvi darba aizsardzības pasākumi jeb labās prakses piemēri darba aizsardzībā" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams:

http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/17_2010_Brosura_vienkarsi_DA_pasakumi_final.pdf

Informatīvi skaidrojošs materiāls "Par darba aizsardzības jautājumiem, uzsākot darba gaitas" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/76_2011_Atgadne_uzsakot_darba_gaitas.pdf

Informatīvs materiāls "Darba aizsardzības prasības darbā ar azbestu" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/71_2011_Info_DA_prasibas_darba_ar_azbestu.pdf

Informatīvs materiāls "Darba drošības un veselības aizsardzības prasības, saskaroties ar bioloģiskajiem aģentiem darba vidē" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/25_2011_Brosura_biologiskie_riski.pdf

Informatīvs materiāls "Darba vietas parametri (apgaisojums, mikroklimats u. c.)" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/82_2011_Vadlinijas_Darba_vietas_parametri.pdf

Informatīvs materiāls "Stress darbā jeb psihoemocionālie darba vides riska faktori" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/24_2011_Psihoemoci_riski_brosura.pdf

Informatīvs plakāts "Jaunās prasības ķīmisko vielu marķēšanā" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams:

http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/14_2010_Plakats_A3_Jaunas_CLP_prasbas_kimijai_final.pdf

Kabatas formāta darba aizsardzības rokasgrāmata nodarbinātajiem "Tava rokasgrāmata drošībai un veselībai darbā" (latviešu valodā) [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams:

http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/06_2010_A7_DA_rokasgramata_final.pdf

Kabatas formāta darba aizsardzības rokasgrāmata nodarbinātajiem "Tava rokasgrāmata drošībai un veselībai darbā" (krievu valodā) [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/06_2011_RUS_A7_DA_rokasgramata_final.pdf

Kaļķis V., Roja Ž. Darba vides riska faktori un strādājošo veselības aizsardzība. – Rīga: Elpa, 2001.

Kampaņas "Strādā vesels" mājaslapa [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: www.stradavesels.lv

Ministru kabineta 2002. gada 20. augusta noteikumi Nr. 372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus" [skatīts 2012. gada 28. janvārī].Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=65619>

Ministru kabineta 2002. gada 3. septembra noteikumi Nr. 400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" [skatīts 2012. gada 28. janvārī].Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66071>

Ministru kabineta 2002. gada 9. decembra noteikumi Nr. 526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=69282>

Ministru kabineta 2008. gada 25. marta noteikumi Nr. 195 "Mašīnu drošības noteikumi" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=173016>

Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumi Nr. 219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=189070>

Ministru kabineta 2010. gada 10. augusta noteikumi Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214922>

Plakāts "Iekārtu apkopes – leņķa slīpmašīna" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/11_2010_Plakats_A3_Slipmasinas_parbaudes_final.pdf

Plakāts "Iekārtu apkopes – traktors" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/10_2010_Plakats_A3_Traktora_parbaudes_final.pdf

Plakāts "Iekārtu apkopes – zāģis" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/12_2010_Plakats_A3_Zaga_parbaudes_final.pdf

Plakāts "Nepaej garām – ziņo par riskiem darba vietā!" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/seminari/ddvvi/informativie_materiali/15_2010_Plakats_A2_Zino_par_riskiem_final.pdf

Psihosociālā darba vide. Rīga, 2010, 160 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/psihosocialadarbavide.pdf>

Valsts darba inspekcijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: www.vdi.gov.lv

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot ugunsgrēka bīstamību un sekas, kā arī atpazīst ugunsgrēka rašanās iemeslus.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: ugunsdzēsības tehnika, ugunsdzēsības ūdensapgāde, ugunsaizsardzības sistēmas, ugunsdzēsības dienesta izsaukšanas ierīces, ugunsdzēsības aparāti, inventārs; ķīmiskās vielas; drošības zīmes; evakuācija.</p> <p>Spēj novērtēt un nepieļaut darbības, kuru rezultātā var izcelties</p>	<p>3. Ugunsdrošība</p> <p>(10% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>3.1. Ugunsdrošības un ugunsdzēsības normatīvie akti.</p> <p>3.2. Ugunsgrēka procesi.</p> <p>3.2.1. Ugunsgrēka izcelšanās iemesli.</p> <p>3.2.2. Ugunsgrēku iedalījums klasēs.</p> <p>3.2.3. Degšanas veidi.</p> <p>3.3. Ugunsdrošības profilakse.</p> <p>3.3.1. Fizisko personu pienākumi.</p> <p>3.3.2. Juridisko personu pienākumi.</p> <p>3.3.3. Uzvedība mežā.</p> <p>3.4. Ugunsdzēsības līdzekļi un inventārs.</p> <p>3.4.1. Ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas.</p> <p>3.4.2. Ugunsdzēša-</p>	<p>Sniedz piemērus, kāpēc izceļas ugunsgrēks.</p>	<p>Izskaidro cilvēku rīcības ietekmi uz ugunsgrēka attīstību, svarīgākos preventīvos pasākumus, lai novērstu ugunsgrēka izcelšanos un tālāku izplatību.</p>	<p>Netiešā uzskate</p> <p>Grupu darbs</p>	<p>Pedagogs prezentē tēmu ar vizuālajiem uzskates līdzekļiem – videofilmām par ugunsgrēku izcelšanos, plakātiem, instrukcijām u. c.</p> <p>Pedagogs sadala izglītojamās grupās un katrai grupai izsniedz 2 evakuācijas plānus, viens no tiem ir pareizs, otrs – nepareizs (piemēram, norādītais evakuācijas virziens (bultiņa) atduras sienā). Izglītojamajiem jāidentificē neprecizitātes un jānorāda, kādas izmaiņas jāveic plānā, lai tas nesniegtu maldinošu informāciju.</p>
			<p>Nosauc ugunsdzēsības aparātu iedalījumu.</p>	<p>Izvēlas ugunsgrēka dzēšanai piemērotus ugunsdzēsības līdzekļus un pamato savu izvēli.</p>		
			<p>Nosauc drošības pasākumus un rīcību ugunsgrēka laikā.</p>	<p>Izskaidro, kādā gadījumā lieto attiecīgos ugunsdzēsības aparātus, izvēlas piemērotus ugunsdzēsības līdzekļus.</p>	<p>Spēle</p>	<p>Rīcība ugunsgrēkā ar ierobežotu laiku – tēma "Aklās visticpas" (ar aizsietām</p>
			<p>Zina Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālruņa numurus.</p>	<p>Izskaidro, kā izsaukt Ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un kādā secībā jāsniedz informācija dispečeram.</p>		

<p>ugunsgrēks. Prot novērtēt situāciju un atbilstoši rīkoties. Spēj izsaukt ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un adekvāti rīkoties līdz tā ierašanās brīdim.</p>		<p>mie aparāti. 3.4.3. Citi ugunsdzēsīgie līdzekļi. 3.5. Rīcība ugunsgrēka gadījumā. 3.5.1. Rīcība, pamanot ugunsgrēku. 3.5.2. Ugunsgrēka dzēsīšanas paņēmieni. 3.6. Evakuācija. 3.6.1. Evakuācijas plāns. 3.6.2. Praktiska evakuācija.</p>	<p>Orientējas evakuācijas plānā, spēj atrast norādītos evakuācijas virzienus un ceļus.</p>	<p>Identificē nepilnības evakuācijas plānos, veic labojumus tā, lai atbilstoši norādēm būtu iespējams droši izklūt no telpām.</p>	<p>Patstāvīgais darbs Avotu analīze Lomu spēle</p>	<p>acīm sameklēt uz grīdas priekšmetu – atslēgas un atrast telpā durvis).</p> <p>Izglītojamie sadalās pāros un nedēļas laikā izpēta, ar kādiem ugunsdzēsīmajiem aparātiem aprīkotas telpas un kādi citi pasākumi veikti ugunsgrēka novēršanai, telpās, kurās notiek mācību stundas.</p> <p>Izglītojamie, izmantojot LR Centrālās statistikas pārvaldes datus, apkopo informāciju un izskaidro situāciju par ugunsgrēkiem un to klasifikāciju, informē pārējos izglītojamos par notikušajām ugunsnelaimēm.</p> <p>Pedagogs sagatavo attēlus ar piemēriem par dažādu tipisku ugunsdrošības prasību neievērošanu (piemēram, aizkrauti ugunsdzēsīgie aparāti, tie novietoti pārāk augstu, lai varētu aizsniegt, smēķēšana ugunsnešķīdā vidē utt.). Izglītojamie izspēlē lomu spēli (iespējamās lomas – darba devējs, darbinieks, ugunsdrošības inspektors).</p>
--	--	---	--	---	--	---

Ieteicamie avoti

Civilā aizsardzība un ugunsdrošība: programma. Rīga: projekts "Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība" (vienošanās Nr. 2010/0062/1DP/1.2.1.2.3/09/IPIA/VIAA/003), 2011.

Darba aizsardzības apmācību modeļi (mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika; kokapstrādes tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģijas; autotransporta tehniskā apkope un remonts; dzelzceļa transports un dzelzceļa pakalpojumi; tūrisma un viesmīlības pakalpojumi; grāmatvedības, sekretariāta un biroja darbs; veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi; skaistumkopšanas pakalpojumi; pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; tekstila un šūto izstrādājumu ražošana; elektroenerģētika; lauksaimniecība; poligrāfija un izdevējdarbība; būvniecība) [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Ministru kabineta 2002. gada 3. septembra noteikumi Nr. 400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66071>

Ministru kabineta 2004. gada 17. februāra noteikumi Nr. 82 "Ugunsdrošības noteikumi" [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=84587>

Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68293>

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta mājaslapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www2.112.lv/content/category/12/44/150/>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot elektriskās strāvas būtību, tās iedarbību uz cilvēka organismu un faktorus, kuri ietekmē elektriskās strāvas iedarbību.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: elektrodrošība, elektriskā ķēde, spriegums, strāvas stiprums, elektrodrošības grupa, bioloģiskā, termiskā, elektroķīmiskā un mehāniskā strāvas iedarbība, elektriskais trieciens, soļa spriegums, pazeminātais spriegums, strāvu vadošo daļu izolācija, aizsargzemējums. Spēj droši lietot elektroierīces, noteikt vizuāli pamanāmus</p>	4.Elektrodrošība. (10% no moduļa kopējā apjoma)	<p>4.1. Elektriskā strāva, tās iedarbība uz cilvēka ķermeni.</p> <p>4.2. Strāvas iedarbību noteicošie faktori.</p> <p>4.3. Soļa spriegums.</p> <p>4.4. Pasākumi elektrotraumu mazināšanai.</p> <p>4.5. Palīdzības sniegšana elektrotraumu gadījumos.</p> <p>4.6. Noteikumi darbā ar elektroierīcēm.</p>	<p>Nosauc elektriskās strāvas raksturojošos lielumus (spriegums, strāvas stiprums, pretestība, jauda) un to mērvienības.</p>	<p>Raksturo strāvas bioloģisko, termisko, elektroķīmisko un mehānisko iedarbību uz cilvēka organismu.</p>	<p>Izskaidrojoši ilustratīvā metode</p> <p>Izpēte</p> <p>Situācijas analīze</p>	<p>Pedagogs ar dažādiem līdzekļiem sniedz informāciju, izmantojot uzskates līdzekļus, – attēlus, shēmas, tabulas. Demonstrē aizsardzības ierīču pielietojumu.</p> <p>Izmantojot iepriekšējās zināšanas vai izziņas avotus, izglītojamie sarindo materiālus pēc to elektrovadītspējas un dažādus elektroenerģijas patērētājus – pēc to jaudas.</p> <p>Izglītojamie, skatot attēlus, analizē, kādi elektrodrošības noteikumi tiek pārkāpti. Prognozē iespējamās sekas.</p>
			<p>Nosauc strāvas iedarbības uz cilvēka organismu noteicošos faktorus.</p>	<p>Raksturo strāvas iedarbības uz cilvēka organismu noteicošos faktorus. Izskaidro, kā faktoru izmaiņas ietekmē iedarbību uz organismu.</p>		
			<p>Zina, kas ir soļa spriegums un kā rīkoties soļa sprieguma gadījumā.</p>	<p>Pamato soļa sprieguma rašanos. Prot pareizi rīkoties soļa sprieguma gadījumā un prot pamatot rīcību. Izskaidro nepareizas rīcības sekas.</p>		
			<p>Zina, kas ir pazeminātie spriegumi, aizsargzemējums, drošinātāji, strāvas automāti.</p>	<p>Izskaidro pasākumus elektrotraumu mazināšanai, prot pamatot to nepieciešamību.</p>		
			<p>Zina, kā atbrīvot cietušo no elektriskās strāvas iedarbības. Prot izsaukt glābšanas dienestu.</p>	<p>Prot sniegt pirmo palīdzību elektrotraumu gadījumos.</p>		

elektroierīču bojājumus, rīkoties elektrobojājumu un elektrotraumu gadījumos.			Nosauc būtiskus darba drošības noteikumus darbā ar elektroierīcēm.	Izskaidro darba drošības noteikumus darbā ar elektroiekārtām.		
---	--	--	--	---	--	--

Ieteicamie avoti:

Darba aizsardzības apmācību modeļi (mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika; kokapstrādes tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģijas; autotransporta tehniskā apkope un remonts; dzelzceļa transports un dzelzceļa pakalpojumi; tūrisma un viesmīlības pakalpojumi; grāmatvedības, sekretariāta un biroja darbs; veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi; skaistumkopšanas pakalpojumi; pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; tekstila un šūto izstrādājumu ražošana; elektroenerģētika; lauksaimniecība; poligrāfija un izdevējdarbība; būvniecība) [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba apstākļi un veselība darbā. Rīga, 2010, 164 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbaapstakliunveselibadarba.pdf>

Darba drošība. Rīga, 2010, 280 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbadrosiba.pdf>

Drošības prasības, veicot darbus elektroietaisēs [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: <http://www.vdi.lv/admin/files/info%20materiaali/1.1.pdf>

Ministru kabineta 2002. gada 3. septembra noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=66071&from=off>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot galvenos jautājumus, kas saistīti ar Latvijā iespējamām ārkārtas situācijām, kā arī atpazīst bīstamās situācijas, uzturoties ārpus Latvijas.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: civilā aizsardzība, civilās aizsardzības plāns, dabas katastrofa, dabas stihija, epidēmija, katastrofa, katastrofu pārvaldīšana, tehnogēnā katastrofa, gatavības pasākumi, reaģēšanas pasākumi, seku likvidēšanas neatliekamie pasākumi.</p> <p>Spēj iegūt, apkopot un analizēt pieejamo informāciju, lai precīzi rīkotos dažādu katastrofu vai apdraudējumu</p>	<p>5. Civilā aizsardzība. (15% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>5.1. Katastrofu veidi. 5.1.1. Dabas katastrofas (vētra, plūdi, sniegputenis, zemestrīce u. c.). 5.1.2. Cilvēku izraisītās katastrofas. 5.1.2.1. Tehnogēnās katastrofas. 5.1.2.2. Terorisms, masu nekārtības u. c. 5.1.3. Epidēmijas. 5.2. Rīcība ārkārtas situācijās. 5.2.1. Civilās trauksmes un apziņošanas sistēma (t. sk. iedzīvotāju rīcība, atskanot trauksmes sirēnai). 5.2.2. Palīdzības izsaukšana. 5.2.3. Specifiska rīcība iespējamo katastrofu gadījumos (t. sk. evakuācija un individuālās aizsardzības līdzekļi).</p>	<p>Nosauc katastrofu veidus.</p>	<p>Spēj nosaukt notikušu dabas katastrofu piemērus Latvijā un pasaulē, kā arī sagrupēt tos atbilstoši dotajai klasifikācijai.</p>	<p>Netiešā uzskate ar sekojošu diskusiju</p>	<p>Tāda video sižetu noskatīšanās, kurās skan civilās aizsardzības trauksmes sirēna, kas ļaus atpazīt izglītojamajiem gan mācību trauksmes, gan reālas trauksmes skanēšanu.</p>
			<p>Spēj identificēt pēc pieejamās informācijas dabas katastrofu tuvošanos un rīkojas atbilstoši norādījumiem.</p>	<p>Spēj analizēt informācijas avota ticamību, izvērtēt iespējamo seku smagumu, kā arī zina un izskaidro rīcības pamatprincipus.</p>	<p>Praktiskais darbs ar prezentāciju</p>	<p>Izglītojamais pēc pedagoga ieteikuma izveido piemēru tabulu ar iespējamām katastrofām, kuras notikušas pēdējā mēneša laikā pasaulē, grupējot tās atbilstoši dotajai klasifikācijai.</p>
			<p>Zina masu nekārtību un terorisma pazīmes.</p>	<p>Spēj izskaidrot, kāpēc attīstās masu nekārtības, un argumentēt, kāpēc tajās nevajag iesaistīties.</p>	<p>Darbs grupās – avotu analīze</p>	<p>Pēc dotajām laika ziņām izglītojamie izvērtē, vai Latvijai tuvojas kāda dabas katastrofa (piemēram, vētra, sniegputenis, plūdi u. c.). Pedagoģs veido diskusiju, vai, redzot konkrētos laika apstākļus, ir jāmaina nedēļas nogales plāni (piemēram, slēpošana, pikniks, makšķerēšana u. c.), lai dabas katastrofas dēļ neciestu cilvēki.</p>
					<p>Informācijas tehnoloģiju izmantošana</p>	<p>Pirms diskusijas organizēšanas izglītojamie internetā sameklē attēlus (video) par sekām dabas katastrofu gadījumā. Sagatavo prezentāciju. Pirms uzdevuma izpildes pedagogs dod katram izglītojamajam norādījumus, kura veida katastrofu analizēt.</p>

gadījumā; prot droši rīkoties, atskatot civilās trauksmes sirēnai.			Nosauc pamatprincipus, kā jāriņķojas ārkārtas situācijās.	Izskaidro būtiskākās atšķirības, ja notikušas dažādas ārkārtas situācijas, un zina, kā rīkoties katrā konkrētajā gadījumā. Definē, kur vērsties pēc palīdzības, ja ārkārtas situācijas laikā ir nodarīts kaitējums veselībai un drošībai vai radīti būtiski materiālie zaudējumi.	Avotu analīze – individuālais darbs	Izglītojamie internetā sameklē dažādu pašvaldību civilās aizsardzības plānus un izvērtē, kā atšķiras iespējamās katastrofas dažādās pašvaldībās.
			Atpazīst trauksmes sirēnu.	Zina, kur atrodas skolai un dzīvesvietai tuvākā trauksmes sirēna un droša pulcēšanās vieta attiecīgajā pašvaldībā.	Lomu spēle	Izspēlē lomu spēli ar rīcību un palīdzības izsaukšanu slīcēja glābšanai.
					Gadījuma analīze	Izglītojamie noskatās video par masu nekārtībām, kas 2009. gada 13. janvārī notika Vecrīgā. Diskusiju veido tā, lai akcentētu gan individuālās, gan valstiskās sekas (veselības bojājums, emocionālās traumas, ekonomiskie zaudējumi u. c.).

Ieteicamie avoti:

Civilā aizsardzība. Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam vispārējā un profesionālajā izglītībā [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/civila_aizsardziba.pdf

Civilās aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=146474>

Informatīvi skaidrojošs materiāls "Rīcība ārkārtas situācijās" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/37-2011%20Riciba-arkartas-situacijas.pdf> Ministru kabineta 2007. gada 11. septembra noteikumi Nr. 612 "Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam" [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=163162>

Ministru kabineta 2007. gada 11. septembra noteikumi Nr. 612 "Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam" [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=163162>

Valsts civilās aizsardzības plāns [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3736>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot pamatnostādnes vides kvalitātes saglabāšanai un uzlabošanai, izprot dabas resursu saudzīgu izmantošanu, atpazīst kaitējuma draudus videi un veicamos preventīvos pasākumus.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: vides normatīvie akti; ilgtspējīga attīstība; dabas resursi; kaitējuma draudi videi; tieši kaitējuma draudi; atmosfēra; hidrosfēra; ģeosfēra; energoresursi; urbanizācija, globalizācija, migrācija; ozona slānis, vulkānisko pelnu uzkrāšanās atmosfērā, skābie lieti; ekoinovācija;</p>	<p>6. Vides aizsardzība. (15% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>6.1. Vides aizsardzības pamatprincipi (apmācība, atbildība, vides kvalitātes politika valsts mērogā – normatīvie akti). 6.2. Dabas resursi un to saudzīga izmantošana. 6.2.1. Atmosfēra un tās resursi. 6.2.2. Hidrosfēra un tās resursi. 6.2.3. Zemes resursi. 6.2.4. Energoresursi. 6.2.5. Bioloģiskie resursi. 6.3. Zemes dziļi (ģeosfēras) ierobežotie resursi (naftas krājumi, tīra ūdens krājumi u. c.) pasaulē. 6.4. Iedzīvotāju skaita blīvums un pārvietošanās pasaulē (urbanizācija, globalizācija,</p>	Zina nosaukt vides aizsardzības pamatprincipus Latvijā.	Izskaidro vides aizsardzības pamatprincipus, zina vispārējos Latvijas vides ilgtspējīgas attīstības pasākumus.	Avotu analīze	Pedagogs, izmantojot vizuālos uzskates līdzekļus – attēlus, videofilmas (piem., par plūdiem, zemestrīcēm, vulkānu izvirdumiem u. c.), izskaidro vides aizsardzības pamatprincipus – apmācību, atbildību, attieksmi, vides kvalitātes politiku valsts mērogā. Izglītojamie apkopo un analizē informāciju par būtiskajām vides problēmām Latvijā.
			Zina nosaukt dabas resursus.	Klasificē dabas resursus pēc to daudzuma, pieejamības. Izvērtē to racionālu izmantošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzības. Izskaidro katra dabas resursa būtību, ieguves iespējas un taupīgas izmantošanas pasākumus.	Eseja	Pedagogs aicina izglītojamos pēc paša izvēles atrast, apkopot informāciju un uzrakstīt domrakstu par kādu no dabas resursu saudzīgu izmantošanu. Piemēram, tēma: "Latvijas meži un to izmantošana" u. c.
			Zina nosaukt jēdzienus saistībā ar iedzīvotāju blīvumu, pārvietošanos pasaulē.	Izskaidro jēdzienus: urbanizācija, globalizācija, migrācija, izprot to rašanās iemeslus un šī procesa sekas.	Projektu metode	Pedagogs izveido izglītojamo darba grupas, kur, pamatojoties uz atrasto informāciju plašsaziņas līdzekļos, katra grupa izstrādā projektu – plānu – par ekoinovācijām. Tēma: "Koka apbūve Rīgā – namu ekspluatēšanas plusi un mīnusi"; "Ekoloģiskā pārtika un modificētā pārtika" u. c. Izglītojamo darba grupas apkopo savas zināšanas un informāciju, kā arī iepazīstina ar tiem pārējos izglītojamos.
			Zina nosaukt atmosfēras piesārņojuma seku procesus.	Izskaidro atmosfēras piesārņojuma seku preventīvos pasākumus pasaules mērogā.		

<p>ekobūvniecība; energoefektivitāte; biodegviela.</p> <p>Spēj iegūt, apkopot un analizēt pieejamo informāciju par vides kvalitāti, racionāli izmanto resursus. Prot novērtēt situāciju vides jomā sev apkārt un rīkoties atbildīgi, saudzējot to.</p>		<p>migrācija).</p> <p>6.5. Atmosfēras piesārņojuma sekas (ozona slānis, vulkānisko pelnu uzkrāšanās atmosfērā, skābie lieti u. c.).</p> <p>6.6. Attieksme un filozofija pret vidi (zaļās prasmes).</p> <p>6.6.1. Ekobūvniecība, zaļā būvniecība.</p> <p>6.6.2. Energoefektivitāte.</p> <p>6.6.3. Bioloģiskā lauksaimniecība.</p> <p>6.6.4. Biodegviela.</p> <p>6.6.5. Vides aizsardzība, ekotūrisms.</p>	<p>Sniedz piemērus par attieksmi pret vidi.</p>	<p>Izskaidro vides aizsardzības principus – apmācības nepieciešamību, atbildību un attieksmi pret apkārtējo vidi. Izvērtē ekoinovācijas pasaulē un Latvijā. Domā "zaļi" vai atbalsta saudzīgu attieksmi pret dabu.</p>	<p>Praktiskais darbs</p>	<p>Izglītojamie, saskaņojot ar pedagogu (pašvaldību), veic uzkopšanas darbus kādā no pašvaldības objektiem.</p>
--	--	--	---	--	--------------------------	---

Ieteicamie avoti: Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes "Rio +10 Ziņojums", VARAM. –Rīga, 2002.

Latvijas Republikas Trešais nacionālais ziņojums ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros. – Rīga: Vides projekti, 2001.

Valsts meža dienesta likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=14594>

Vides aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=147917>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot veselību kā vērtību un atpazīst ikdienā iespējamās neveselīgās situācijas, kas var ietekmēt personīgo (individuālo) un apkārt esošo cilvēku veselību.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: veselība, slimība, veselīgi paradumi, atkarības, veselības veicināšana, seksuālā veselība.</p> <p>Spēj iegūt, apkopot un izvērtēt nepieciešamo informāciju par faktoriem, kas ietekmē veselību, lai preventīvi novērstu slimību attīstību; spēj izvērtēt personīgo un sabiedrības atbildību par katra cilvēka veselību.</p>	<p>7. Veselības mācība. (20% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>7.1. Veselību ietekmējošie faktori. 7.1.1. Dzīvesveids, dzīves stils un dzīves kvalitāte. 7.1.2. Infekcijas un neinfekcijas slimību profilakse. 7.1.3. Atkarības no vielām un procesiem, izsargāšanās no atkarībām. 7.1.4. Seksualitāte un seksuālas attiecības; reproduktīvā veselība; nevēlamas grūtniecības un seksuāli transmisīvo slimību profilakse. 7.2. Rīcība veselības nodrošināšanai. 7.2.1. Veselīgs dzīvesveids (ēšanas paradumi, kustību daudzums u. c.). 7.2.2. Veselības veicināšana (t. sk. skolā, darba vidē).</p>	<p>Zina nosaukt vismaz 5 veselības riska faktorus, kas ietekmē konkrētā audzēkņa veselību.</p>	<p>Spēj izskaidrot biežāko slimību riska faktorus (sirds un asinsvadu sistēmas slimību, elpceļu slimību, ļaundabīgo audzēju u. c. riska faktorus).</p>	<p>Informatīvo tehnoloģiju izmantošana</p> <p>Intervija un grupu darbs</p> <p>Eseja</p> <p>Netiešā uzskate</p>	<p>Izglītojamie analizē statistikas datus par veselību, kas pieejami Latvijā (piem., Nacionālajā veselības dienestā, Centrālajā statistikas pārvaldē). Pēc datu ieguves par noteiktu tēmu izglītojamie kritiski izvērtē avotu ticamību, kā arī noformē darbu atbilstoši prasībām un prezentē atrasto informāciju, izmantojot IT. Dažādu testu aizpildīšana interneta vidē par atkarībām (piem., alkohola lietošanas paradumiem, narkotisko vielu lietošanu u. c.). Iegūto rezultātu apspriešana.</p> <p>Izglītojamie intervē cilvēkus, kam agrāk ir piemējis kāds netikums (smēķēšana, alkohola lietošana, atkarība no azartspēlēm, narkotikām, interneta), bet viņš ir veiksmīgi ticis ar to galā. Pēc intervijas izglītojamie grupās apkopo viedokļus un prezentē katras grupas viedokli par veiksmīgāko risinājumu.</p> <p>Izglītojamie raksta argumentētu eseju par tēmu "Cilvēka ar lieko svaru dzīvesstāsts". Darbu raksta individuāli, ievērojot noteikto darba struktūru, izsakot savas domas, attieksmi.</p> <p>Video filmu un audio ierakstu demonstrēšana, pēc kā noskatīšanās</p>
			<p>Prot aprēķināt ķermeņa masas indeksu.</p>	<p>Balstoties uz iegūtajiem ķermeņa masas indeksa aprēķiniem, spēj sagatavot ieteikumus, lai uzlabotu ķermeņa masas indeksu.</p>		
			<p>Zina nosaukt biežāko atkarību veidus.</p>	<p>Nosauc biežāko atkarību pazīmes.</p>		
			<p>Spēj sašķirot pārtikas produktus veselīgajos un neveselīgajos.</p>	<p>Izskaidro neveselīgo pārtikas produktu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz veselību.</p>		

			Spēj nosaukt ar seksuālo veselību saistītos jautājumus (nevēlama grūtniecība, seksuāli transmisīvās slimības), kā arī izsargāšanās metodes.	Izskaidro izsargāšanās pamatprincipus.	Praktiskais darbs	pedagogs ierosina diskusijas par aktuālajām tēmām. Izglītojamie veic praktisku uzdevumu – ķermeņa masas indeksa aprēķinu, kura laikā jāveic auguma mērījumi un jānosaka ķermeņa masa. Pēc indeksa noteikšanas un novērtēšanas izglītojamie mājās meklē informāciju un sagatavo, iesniedz ieteikumus par to, kā rīkoties, lai uzlabotu ķermeņa masas indeksu.
--	--	--	---	--	-------------------	---

Ieteicamie avoti:

Svijs A. Veselība ir galvā, nevis aptiekā. –Rīga, 2011.

Informatīvais materiāls "Aborts" [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: http://www.papardeszieds.lv/attachments/004_Aborts_buklets.pdf

Informatīvais materiāls "Ceļvedis uz vīrieša ķermeni" [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: http://www.papardeszieds.lv/attachments/004_puisiem.pdf

Informatīvais materiāls "Domā par seksu?" [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: http://www.papardeszieds.lv/attachments/004_kontracepcija-studentiem.pdf

Informatīvais materiāls "Kā izvēlēties vispiemērotāko kontracepciju tieši Tev?" [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: http://www.papardeszieds.lv/attachments/004_kontracepcija_lv.pdf

Informatīvais materiāls "Pasargā sevi" [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: http://www.papardeszieds.lv/attachments/004_pasarga-sevi.pdf

Jaunatnes lietu portāls [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.jaunatneslietas.lv/page/1081>

Nacionālā veselības dienesta mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://vec.gov.lv/>

Rīgas domes Labklājības departamenta mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: www.narcomania.lv

Veselības inspekcijas mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.vi.gov.lv/>

Veselības ministrijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.vm.gov.lv/index.php?>

Veselības rokasgrāmata [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.sva.gov.lv/lv/sakums/publikācijas-un-statistika/informativi-izdevumi/veselibas-rokasgramata>

Veselības veicināšana skolā [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/puskarevs.pdf>

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas uzdevumi	Noteikt izglītojamā iepriekš apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes mācību procesa plānošanai un uzlabošanai – turpmāko mācību mērķu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei, satura sakārtošanai.	Dot iespēju izglītojamiem noteikt mācību sasniegumus, salīdzinot ar būtiskākajiem programmā formulētajiem sasniedzamajiem rezultātiem, lai tos uzlabotu. Veicināt izglītojamo atbildību un motivāciju, iesaistot viņus vērtēšanas procesā. Veicināt mācību procesa uzlabošanu.	Noteikt izglītojamo mācību sasniegumus, lai konstatētu apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes vērtējuma izlikšānai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot arī formatīviem mērķiem (informācijai par mācību mērķu un uzdevumu sasniegšanu, mācību procesā izmantoto metožu izvērtēšanai, lēmuma pieņemšanai par turpmāko darbu).
Vieta mācību procesā (norises laiks), biežums	Ievadvērtēšanu ieteicams veikt mācību kursa, mācību gada vai temata apguves sākumā.	Kārtējo vērtēšanu veic mācību procesa laikā. Pedagoģs to organizē pēc nepieciešamības.	Nobeiguma vērtēšanu veic katra temata noslēgumā, nepieciešamības gadījumā apvienojot nelielus tematus vai apjomīgākos tematus sadalot sīkāk. Var izmantot mācību gada beigās.
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācību procesā apgūtās zināšanas, prasmes, attieksmes, kas būtiski nepieciešamas turpmākā mācību satura apguvē.	Saturu veido būtiskākie izglītojamo sasniedzamie rezultāti (zināšanas, prasmes, attieksmes) temata apguves laikā.	Saturu veido izglītojamo sasniedzamie rezultāti (zināšanas, prasmes, attieksmes) temata nobeigumā. Izglītojamiem iespējams savus mācību sasniegumus demonstrēt dažādos izziņas līmeņos.
Vērtēšanas formas	Izmantojamas daudzveidīgas vērtēšanas formas: mutiskas, rakstiskas, praktisku prasmju, kombinētas; individuāla vai kolektīva sasnieguma; vērtēt iespējams gan ar objektīvi, gan subjektīvi vērtējamiem uzdevumiem.		
Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Diskusija, aptauja, tests.	Mācību rezultātu pārbaudīšanai galvenokārt izmanto tādas pašas metodes un paņēmienus kā mācību procesā. Diskusija, aptauja, tests, novērošana, individuālais darbs, pāru darbs, grupu darbs, individuālo rezultātu attīstības dinamikas un taktiskās sagatavotības līmeņa izvērtēšana, individuāls vai grupas projekts, referāts.	Praktisks, rakstisks, mutisks vai kombinēts pārbaudes darbs, individuāls vai grupas projekts.
Vērtētājs	Pedagoģs/izglītojamais atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.	Pedagoģs/izglītojamais atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.	Pedagoģs atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.
Vērtēšanas kritēriji, to izveide	Kritēriji nepieciešami vērtējuma objektivitātes nodrošināšanai. Kritērijus izstrādā pedagoģs atbilstoši izvēlētajām vērtēšanas formām un metodiskajiem paņēmieniem. Kritēriju izstrādāšanā var iesaistīt izglītojamos, lai pilnveidotu vērtēšanas un pašnovērtēšanas prasmes. Pedagoģs iepazīstina izglītojamos ar vērtēšanas kārtību.		
Vērtējuma atspoguļošana	Vērtējums ir aprakstošs.	Vērtējums ir aprakstošs vai ieskaitīts/neieskaitīts.	Pedagoģs vērtē 10 ballu skalā un to dokumentē.

Moduļa apraksts

2. līmenis

Moduļa mērķis	Izkopt izglītojamā prasmi veidot un nodrošināt drošu un veselībai nekaitīgu vidi sev apkārt, izvairīties no nelaimes gadījumiem un prast lietot zināšanas praksē, veidojot drošu, veselīgu un atbildīgu sabiedrību.
Moduļa uzdevumi	<ol style="list-style-type: none">1. Apgūt prasmi veidot drošu darba un sadzīves vidi sev apkārt.2. Veidot prasmi iesaistīties veselīga dzīvesveida izkopšanā.3. Veidot prasmi vērtēt un analizēt situācijas, pieņemt atbilstošus lēmumus savai un apkārtējās sabiedrības drošībai.4. Veidot izpratni par valsts kontroles un uzraudzības institūcijām, kā arī pašvaldību lomu sabiedrības drošības jomā.
Moduļa ieejas nosacījumi	Apgūta moduļa "Sabiedrības un cilvēka drošība" 1. līmeņa programma.
Moduļa apguves novērtēšana	<p>Lai daudzpusīgi un iespējami objektīvi novērtētu katra izglītojamā mācību sasniegumus, vērtējumā tiek iekļauts apgūto zināšanu apjoms, iegūtās iemaņas un prasmes, izglītojamā attieksme mācību procesā, izglītojamā individuālās attīstības dinamika. Novērtēšanu var veikt:</p> <ul style="list-style-type: none">• pedagogs ikdienas mācību procesā un moduļa apguves noslēgumā;• izglītojamie savstarpējā novērtēšanā mācību procesā;• izglītojamais savu sasniegumu pašnovērtēšanā. <p>Izglītojamo sasniegumus vērtē 10 ballu vērtēšanas skalā. Mācību procesa laikā pedagogs organizē kārtējās un noslēguma pārbaudes. Kārtējās pārbaudes organizē mācību temata apguves laikā ar diagnosticējošu mērķi. Pārbažu skaitu, izpildes laiku, formu un vērtēšanas kritērijus nosaka pedagogs atbilstoši pārbaudes mērķiem un izglītojamo sagatavotībai. Noslēguma pārbaudes darbus ieteicams organizēt pēc katra temata apguves, ņemot vērā mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatorus, ar mērķi novērtēt apgūtās zināšanas, iemaņas un prasmes atbilstoši moduļa prasībām un izglītojamo prasmēm izmantot zināšanas nestandarta situācijās. Apkopojošu vērtējumu pedagogs sagatavo mācību pusgada un mācību gada beigās.</p>

Moduļa saturs

2. līmenis

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes		
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs	
<p>Izprot dažādo valsts institūciju atšķirīgās funkcijas (t. sk. tiesības un pienākumus) sabiedrības drošības jautājumu risināšanā.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: kontrole, pārbaude, valsts pārvalde, pienākumi, tiesības, funkcijas.</p> <p>Spēj atrast nepieciešamo informāciju (t. sk. kontaktinformāciju) par konkrētu valsts iestādi; spēj identificēt valsts vai pašvaldības institūciju, kurā vērsties pēc palīdzības sabiedrības drošības jomā.</p>	<p>1. Valsts un pašvaldību kompetence sabiedrības drošības jomā. (10% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>1.1. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, tā darbības virzieni, galvenās funkcijas un tiesības.</p> <p>1.1.1. Ugunsdrošības jomā.</p> <p>1.1.2. Civilās aizsardzības jomā.</p> <p>1.2. Valsts darba inspekcija, tās darbības virzieni, galvenās funkcijas un tiesības.</p> <p>1.3. Valsts vides dienests, tā darbības virzieni, galvenās funkcijas un tiesības.</p> <p>1.4. Valsts meža dienests, tā darbības virzieni, galvenās funkcijas un tiesības.</p> <p>1.5. Valsts policija, tās darbības virzieni, galvenās funkcijas un tiesības.</p>	<p>Zina nosaukt vismaz 5 valsts institūcijas, kas veic uzraudzību sabiedrības drošības jomā.</p>	<p>Izskaidro vismaz 5 dažādu institūciju pienākumus.</p>	<p>Situācijas analīze – individuālais darbs vai grupu darbs</p>	<p>Uzdevuma mērķis ir iepazīties ar pašvaldības civilās aizsardzības plānu, kurā ir sniegta informācija par pašvaldības pienākumiem un tiesībām. Pedagoģs uzdod izglītojamajiem uzdevumu internetā sameklēt vienu spēkā esošu pašvaldības civilās aizsardzības plānu (piemēram, kurā izvietota attiecīgā izglītības iestāde vai kurā izglītojamais dzīvo) un iepazīties ar paredzēto rīcību ārkārtas situācijās. Izglītojamie sameklē atbildes uz tālāk minētajiem jautājumiem.</p> <p>1. Kur iedzīvotāji var vērsties pēc palīdzības ārkārtas situācijās?</p> <p>2. Kuras ir drošas pulcēšanās vietas attiecīgajā pašvaldībā?</p>	
			<p>Spēj sameklēt informāciju par to, kur vērsties pēc palīdzības, ja uzņēmumā netiek ievērotas darba aizsardzības prasības.</p>	<p>Spēj sameklēt iesnieguma veidlapu un aizpildīt to vai uzrakstīt iesniegumu brīvā formātā, norādot visu nepieciešamo informāciju, ja uzņēmumā netiek ievērotas darba aizsardzības prasības.</p>			<p>Informatīvo tehnoloģiju izmantošana</p>
			<p>Spēj sameklēt informāciju par to, kur vērsties pēc palīdzības, ja uzņēmumā netiek ievērotas ugunsdrošības prasības.</p>	<p>Spēj sameklēt iesnieguma veidlapu un aizpildīt to vai uzrakstīt iesniegumu brīvā formātā, norādot visu nepieciešamo informāciju, ja uzņēmumā netiek ievērotas ugunsdrošības prasības.</p>			

	<p>1.6. Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, tā loma ārkārtas situāciju prognozēšanā un pārvaldībā.</p> <p>1.7. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, tā darbības virzieni, galvenās funkcijas.</p> <p>1.8. Citas valsts institūcijas, kas iesaistītas sabiedrības drošības jautājumu risināšanā un ārkārtas situāciju pārvaldībā.</p> <p>1.8.1. Ministriju uzdevumi.</p> <p>1.8.2. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.</p> <p>1.8.3. Veselības inspekcija.</p> <p>1.8.4. Ceļu satiksmes drošības direkcija.</p> <p>1.8.5. Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra.</p> <p>1.8.6. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra u. c.</p> <p>1.9. Pašvaldību loma ārkārtas situāciju pārvaldībā, pašvaldību tiesības un pienākumi.</p>	<p>Nosauc institūciju, kur vērsties pēc atbildības, ja darbā noticis nelaimes gadījums vai diagnosticēta arodslimība.</p>	<p>Izskaidro, kāda veida palīdzību sniedz valsts, ja darbā noticis nelaimes gadījums vai diagnosticēta arodslimība.</p>	<p>Mācību ekskursija</p>	<p>Pedagogs organizē izglītojamo ekskursiju uz tuvāko Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta reģionālo brigādi vai Latvijas Ugunsdzēsības muzeju.</p>
		<p>Spēj nosaukt valsts un pašvaldību institūcijas, kas iesaistītas ārkārtas situāciju pārvaldībā.</p>	<p>Izskaidro, kādas ir katras valsts un pašvaldības pienākumi un tiesības ārkārtas situāciju pārvaldībā.</p>	<p>Vieslekcija</p>	<p>Uz skolu tiek aicināti valsts institūciju pārstāvji, kuri veido lekciju un diskusijas par savā pārraudzībā esošajiem jautājumiem. Vienlaicīgi tiek aktualizētas 1. līmenī apgūtās zināšanas par atsevišķiem sabiedrības drošības jautājumiem.</p>
				<p>Problēmu risināšana (darbs pāros vai grupās)</p>	<p>Pedagogs sniedz situācijas aprakstu, kas liecina, ka darba vietā netiek ievērotas darba aizsardzības prasības (piem., darba devējs nenodrošina individuālos aizsardzības līdzekļus vai uzņēmumā ir jāstrādā ar bīstamajām iekārtām, bet darbinieks nav apmācīts). Izglītojamajiem jāatrod, kura valsts institūcija uzrauga šo jautājumu risināšanu, jāatrod sūdzības iesniegšanas veidlapa un jāaizpilda tā.</p>
				<p>Netiešā uzskate</p>	<p>Video filmu un internetā atlasītu ziņu dienestu sagatavoto sižetu skatīšanās par valsts institūciju darbību ikdienā, kas vienlaicīgi aktualizē 1. līmenī iegūtās zināšanas (piem., ugunsdzēsēju ikdiena, dzēšot kūlas ugunsgrēkus, Valsts darba inspekcijas inspektoru darbs, reaģējot uz darbinieku sūdzībām par nepiemērotiem darba apstākļiem u. c.). Izglītojamie analizē redzētās situācijas un dalās pašu pieredzētajā.</p>

Ieteicamie avoti:

Ceļu satiksmes drošības direkcijas mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.csdd.lv/>

Civilā aizsardzība. Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam vispārējā un profesionālajā izglītībā [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/civila_aizsardziba.pdf

Civilās aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 16. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=146474>

Darba aizsardzības apmācības moduļi [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.meteo.lv>

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.nmpd.gov.lv/>

Patērētāju tiesību aizsardzības centra mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.ptac.gov.lv>

Valsts darba inspekcijas mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vdi.gov.lv>

Valsts meža dienesta mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vmd.gov.lv/>

Valsts policijas mājas lapa[skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vp.gov.lv>

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vsaa.lv>

Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vtua.gov.lv/>

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vugd.gov.lv/>

Valsts vides dienesta mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vvd.gov.lv>

Veselības inspekcijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. februārī]. Pieejams: <http://www.vi.gov.lv/>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes			
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs		
<p>Izprot darba aizsardzības sistēmas būtību uzņēmumā, risku faktoru novēršanas preventīvos pasākumus.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: darba aizsardzības sistēma, darba vides iekšējā uzraudzība, darba vides risku novērtēšana, darba aizsardzības speciālists.</p> <p>Spēj veidot drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi un analizēt nelaimes gadījumu un arodslimību iemeslus.</p>	<p>2. Darba aizsardzības organizācija. (50% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>2.1. Darba devēju pienākumi un ieinteresētība darba aizsardzības pasākumu īstenošanā. 2.2. Atbildīgās personas par darba aizsardzību uzņēmumos un objektos (t. sk. darba aizsardzības speciālista pienākumi). 2.3. Pašnodarbinātība un darba aizsardzība. 2.4. Darba aizsardzības dokumentācija. 2.5. Darba aizsardzības sistēmas uzraudzības posmi un veicamās darbības. 2.5.1. Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana. 2.5.2. Darba vides risku novērtēšanas principi un metodes (t. sk. darba vides mērījumi). 2.5.3. Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana.</p>	Identificē valsts, darba devēja un darbinieku ieinteresētību darba aizsardzības pasākumu īstenošanā.	Pamato darba devēja ieguldījumu darba aizsardzības pasākumos lietderību. Saista valsts un uzņēmuma ekonomisko stāvokli ar darba aizsardzības pasākumu īstenošanu.	Lomu spēle	Pedagogs piedāvā nelaimes gadījumu darbā aprakstus. Izglītojamie izspēlē lomu spēli par nelaimes gadījuma izmeklēšanu ar šādām lomām – "cietušais", "tiešais darbu vadītājs", "aculiecinieks", "darba aizsardzības speciālists", "Valsts darba inspekcijas inspektors". Spēles rezultātā jāatbild uz tālāk minētajiem jautājumiem. 1. Kāpēc notika nelaimes gadījums darbā? 2. Kas jādara, lai nelaimes gadījums neatkārtotos? 3. Kādi dokumenti jāizskata, izmeklējot nelaimes gadījumus?		
			Identificē darba aizsardzības speciālistu kā darba aizsardzības koordinātoru uzņēmumā.	Nosauc un izskaidro darba aizsardzības speciālista pienākumus.			Darbs ar tekstu	Pedagogs sagatavo darba aizsardzības instrukcijas tekstu, kurā izglītojamajiem jāsameklē konkrēta informācija (piem., gadījumi, kad darbu nedrīkst uzsākt vai darbs jāpārtrauc). Balstoties uz atrasto informāciju, izglītojamie interaktīvā veidā veido prezentāciju – instruktāžu par konkrēto jautājumu.
			Nosauc darba devēja pienākumus un tiesības darba aizsardzības jomā.	Nosauc un izskaidro darba devēja pienākumus un tiesības darba aizsardzības jomā.				
			Spēj identificēt darba vides riska novērtēšanu kā darba devēja pienākumu.	Izskaidro darba vides riska novērtēšanas būtību un saistību ar veicamajām obligātajām veselības pārbaudēm un lietojamajiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. Izskaidro nodarbināto dalību darba vides riska novērtēšanas procesā.			Netiešā uzskate, situācijas analīze	Attēlu, video un animācijas filmu skatīšanās par dažādiem darba aizsardzības jautājumiem (NAPO). Pēc filmu noskatīšanās izglītojamie analizē redzētos pārkāpumus un redzēto personu rīcību.

	<p>2.5.4. Darba vides iekšējās uzraudzības pārbaude un pilnveidošana.</p> <p>2.6. Darba vides risku faktoru novēršana.</p> <p>2.6.1. Fizikālo riska faktoru mazināšanas pasākumi.</p> <p>2.6.1.1. Mikroklimata nodrošināšana.</p> <p>2.6.1.2. Apgaismojuma ierīkošanas principi.</p> <p>2.6.1.3. Vibrācijas samazināšanas piemēri.</p> <p>2.6.1.4. Ventilācijas veidi un ierīkošanas nosacījumi.</p> <p>2.6.1.5. Starojuma ietekmes mazināšanas pasākumi.</p> <p>2.6.2. Fizisko riska faktoru mazināšanas pasākumi.</p> <p>2.6.2.1. Ķermeņa daļu pārslodzes, redzes un balss sasprindzinājuma mazināšanas pasākumi.</p> <p>2.6.2.2. Ergonomiski pasākumi.</p>	<p>Nosauc darba aizsardzības sistēmas uzraudzības posmus.</p>	<p>Izskaidro katru darba aizsardzības sistēmas uzraudzības posma veicamās darbības, to nepieciešamību un nepieciešamos pasākumus.</p>	<p>Informatīvo tehnoloģiju izmantošana</p>	<p>Izglītojamajiem ir jāsameklē internetā pieejamā informācija par nelaiemes gadījumu darbā un arodslimību statistiku konkrētā nozarē pēdējo gadu laikā. Pēc informācijas sameklēšanas veido prezentāciju par konkrēto nozari un, pamatojoties uz šiem datiem, diskutē par reālām darba vides situācijām, kuru dēļ notiek nelaiemes gadījumi un attīstās arodslimības.</p> <p>Izmantojot vienkāršu darba vides riska identificēšanas metodi, izglītojamie apseko darba vietas, mēģinot noskaidrot būtiskākos darba vides riska faktorus. Balstoties uz iegūto informāciju, grupās diskutē par veicamajiem pasākumiem, kas paredzēti darba vides riska samazināšanai.</p> <p>Pedagogs parāda pieejamo informāciju LR likumdošanā par darba aizsardzības sistēmas uzraudzības posmiem un veicamajām darbībām. Audzēkņi apkopo un analizē iegūto informāciju.</p> <p>Izglītojamais pēc pedagoga ieteikuma veic praktisku uzdevumu – apraksta savas esošās/bijušās prakses darba vietas situāciju darba aizsardzībā, norādot esošos darba vides riskus, apmācību, instruktāžas un citu dokumentāciju, ar kuru ir iepazīstināts prakses darba vietā.</p>
		<p>Zina darba vides riska konstatēšanas pamatnosacījumus.</p>	<p>Klasificē konstatētos darba vides riskus, spēj to dokumentēt.</p>	<p>Praktiskais uzdevums</p>	
		<p>Zina darba vides risku novērtēšanas metodes.</p>	<p>Lieto konkrētu metodi darba vides risku novērtēšanā.</p>		
		<p>Zina fizikālo darba vides riska faktoru novēršanas principus.</p>	<p>Izskaidro fizikālos darba vides riska faktorus ar piemēriem, izvērtē mērījumu nepieciešamību un profilaktiskos pasākumus.</p>	<p>Avotu analīze</p>	
<p>Zina fiziskos darba vides riska faktoru novēršanas principus, izprot jēdzienu <i>ergonomika</i>.</p>	<p>Izskaidro fiziskos darba vides riska faktorus ar piemēriem, spēj novērtēt fiziskās slodzes un pārslodzes radītās sekas. Izvērtē iespējamus ergonomiskus risinājumus un profilaktiskos pasākumus.</p>	<p>Praktiskais darbs</p>			

		<p>2.6.3. Psiholoģiski/emocionālo riska faktoru novēršana.</p> <p>2.6.3.1. Saskarsmē ar klientiem, vadību un kolēģiem.</p> <p>2.6.3.2. Stresa darbā, nedrošības un apdraudējuma sajūtas mazināšana.</p> <p>2.6.4. Ķīmisko riska faktoru novēršana.</p> <p>2.6.4.1. Ķīmisko vielu lietošana, glabāšana, transportēšana, marķēšanas principi.</p> <p>2.6.4.2. Drošības datu lapas.</p> <p>2.6.5. Bioloģisko riska faktoru novēršana.</p> <p>2.6.5.1. Instrumentu sanācija, dezinfekcija un sterilizācija (atbilstoši nozarei).</p> <p>2.6.5.2. Vakcinācija un darba higiēna.</p> <p>2.6.6. Traumatisma mazināšanas pasākumi (atbilstoši profesijai – pārvietošanās maršruti, transports, darbs uz ceļa, mežā u. c.).</p> <p>2.6.7. Bīstamie darbi, to organizēšanas specifika (atbilstoši</p>	<p>Nosauc psiholoģiski/emocionālos darba vides riska faktorus, atpazīst tos darba vidē, kolektīvā..</p>	<p>Izvērtē psiholoģiski/emocionālos darba vides riska faktorus, spēj risināt konflikta situācijas gan kolektīvā, gan ar klientiem, spēj uzņemties atbildību par savu darbu, pārzina darba psiholoģijas jautājumus.</p>	<p>Projektu metode</p>	<p>Pamatojoties uz praktiskā darba izstrādi, pedagogs izveido darba grupas, kuras apvienojoties sastāda kādas konkrētas (izdomātas) darba vides konstatēšanas aprakstu (aktu, protokolu). Izglītojamie apkopo savas zināšanas, informāciju un iepazīstina ar tiem pārējos izglītojamos</p>
			<p>Zina ķīmisko darba vides riska faktoru novēršanas profilaktiskos pasākumus, ķīmisko vielu iedalījumu.</p>	<p>Klasificē ķīmiskās vielas un maisījumus pēc to bīstamības pakāpēm un ietekmes uz cilvēka organismu. Lieto individuālo aizsardzības līdzekļu klāstu organisma aizsardzībai, zina ķīmisko vielu un maisījumu marķēšanas un uzglabāšanas nosacījumus, izprot informāciju drošības datu lapās.</p>	<p>Netiešā uzskate</p>	<p>Pedagogs papildina informāciju ar vizuālajiem uzskates līdzekļiem – aptaujas anketām veicamajam darbam, troksnim, ergonomiskam darbam u. c., kā arī ar darba vides risku novērtēšanas metožu matricām</p>
			<p>Nosauc bioloģiskos darba vides riska faktorus, bioloģisko aģentu iedalījumu.</p>	<p>Klasificē bioloģiskos darba vides riskus pēc to bīstamības pakāpēm un ietekmes uz cilvēka organismu. Izvērtē darba higiēnas nepieciešamos pasākumus. Nepieciešamības gadījumā zina, kā rīkoties, ja ir nonācis</p>	<p>Praktiskais darbs</p> <p>Apskats</p> <p>Eseja</p>	<p>Izglītojamais, pēc pedagoga ieteikuma, sastāda darba aizsardzības pasākumu plānu (savam prakses vietas uzņēmumam, izdomātai darba vietai u. c. pēc izvēles)</p> <p>Pedagogs uzdod izzināt situāciju par tēmu "Fizikālo risku daudzveidība un ietekme uz veselību"</p> <p>Pedagogs aicina izglītojamos rakstīt argumentētu eseju par kādu no fizikālajiem faktoriem un to ietekmi uz cilvēka dzīvi. Tēma: "Mikroklimats", "Ultravioletais starojums"; par kādu no bioloģiskajiem riska faktoriem un to ietekmi uz cilvēka dzīvi</p>

		profesijai). 2.7. Nozarei specifiskie nelaimes gadījumi darbā un arodslimības. 2.7.1. Statistiskie dati. 2.7.2. Biežākie cēloņi. 2.7.3. Izmeklēšanas/diagnostiskās kārta. 2.7.4. Izmaksas.		saskarē ar bioloģiskajiem darba vides riskiem. Izvērtē dezinfekcijas, sanācijas un vakcinēšanās profilaktisko pasākumu nepieciešamību.	Tiešā uzskate Lomu spēle	Pedagoģi metodiski pareizi veic vingrojumu paraugus, kas paredzēti acīm, rokām, ķermenim, ilgstoši strādājot pie datora displeja. Izglītojamie kopā ar pedagoģu to vairākkārt atkārtos. Pedagoģi piedāvā lomu spēles ar dažādu situāciju aprakstu. Tēma "Autoritatīvā stila vadītāja un darbinieka holēriķa attiecības darbā", "Sava uzņēmuma prezentēšana nozares izstādē", "Sasniegumi darbā, dzīvē, sportā – motivācija", "Konflikti un to risināšana" u. c. Izglītojamie iejūtas atveidojamajās lomās atbilstoši tēmai. Ar izglītojamo atļauju lomu spēli varētu filmēt un vēlāk pārspriest izspēlētās situācijas.
			Zina nosaukt traumatiska darba vides riskus.	Rīkojas traumu gadījumos un iepriekš paredz iespējamo traumu rašanos. Zina, kādi preventīvie pasākumi jāveic, lai novērstu traumatismu un nepieļautu nelaimes gadījumus. Klasificē dažādus bīstamības darbus un zina to preventīvos pasākumus iespējamam darba vides riskam.	Kustību un prezentāciju prasmju prezentēšana Mācību ekskursija uz nozares uzņēmumu Prāta vētra	Pedagoģi apmāca klientu piesaistes prasmes, sevis prezentēšanu, dod uzdevumu prezentēt kādu preci vai produktu. Izglītojamie analizē prezentētāja prasmes un komunikāciju. Mācību ekskursijas laikā izglītojamajiem jāpievērš uzmanība dažādu darba vides risku klātbūtnei ražošanas, izgatavošanas procesa laikā. Pedagoģi vai izglītojamie izvirza problēmu par ķīmisko vielu uzglabāšanas, marķēšanas, utilizācijas tematu. Izglītojamie izsaka iespējamās idejas, atbildes par šo tēmu.

					Diskusija	Pedagogs izvērs diskutiju par higiēnas prasībām sabiedrībā, darba vidē, pakalpojumu sfērā, tās preventīvajiem pasākumiem, darba vides un higiēnas uzlabojumiem. Izglītojamie iesaistās sarunā, komentējot ar piemēriem.
--	--	--	--	--	-----------	---

Ieteicamie avoti:

Animācijas filmas par darba vides jautājumiem [skatīts 2012. gada 1. martā]. Pieejams: www.napofilm.net

Darba aizsardzības apmācības metodes. – Rīga, 2010, 116 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbaaizsardzibasapmacibasmetodes.pdf>

Darba aizsardzības apmācību modeļi (mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika; kokapstrādes tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; ķīmijas tehnoloģijas un biotehnoloģijas; autotransporta tehniskā apkope un remonts; dzelzceļa transports un dzelzceļa pakalpojumi; tūrisma un viesmīlības pakalpojumi; grāmatvedības, sekretariāta un biroja darbs; veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi; skaistumkopšanas pakalpojumi; pārtikas ražošanas tehnoloģijas un izstrādājumu izgatavošana; tekstila un šūto izstrādājumu ražošana; elektroenerģētika; lauksaimniecība; poligrāfija un izdevējdarbība; būvniecība) [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/metmat.shtml>

Darba aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=26020>

Darba apstākļi un veselība darbā. – Rīga, 2010, 164 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbaapstakliunveselibadarba.pdf>

Darba devēja rokasgrāmata [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: http://faili.nsa.lv/DDR/DDR_viss_08102010_linki.pdf

Darba drošība. – Rīga, 2010, 280 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbadrosiba.pdf>

Darba higiēna. Rīga, 2010, 180 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/darbahigiena.pdf>

Darbinieku uzticības personas darba aizsardzībā un to darbība [skatīts 2012. gada 16. februārī] Pieejams: http://osha.lv/lv/good_practice/index.stm/lv/uztic-pers-d-aizs.pdf

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta mājas lapa [skatīts 2012. gada 1. martā]. Pieejams: <http://www.osha.lv>

Ergonomika darbā. Rīga, 2010, 184 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://www.vdi.gov.lv/files/osha/ergonomikadarba.pdf>

Kaļķis V., Roja Ž. Darba vides riska faktori un strādājošo veselības aizsardzība. – Rīga: Elpa, 2001.

Labklājības ministrijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/398>

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības mājas lapa [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: <http://www.lbas.lv/>

Ministru kabineta 2002. gada 17. septembra noteikumi Nr. 427 "Uzticības personu ievēlēšanas un darbības kārtība" [skatīts 2012. gada 16. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66827>

Ministru kabineta 2002. gada 20. augusta noteikumi Nr. 372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus" [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=65619>

Ministru kabineta 2002. gada 3. septembra noteikumi Nr. 400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66071>

Ministru kabineta 2007. gada 2. oktobra noteikumi Nr. 660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" [skatīts 2012. gada 28. janvārī] Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=164271>

Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumi Nr. 219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=189070>

Ministru kabineta 2010. gada 10. augusta noteikumi Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" [skatīts 2012. gada 28. janvārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214922>

Plakāts – mīts "Darba aizsardzība ir tikai darba devēja uzdevums" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/63_2011_Menesa_padoms.pdf

Plakāts – mīts "Darba aizsardzība ir tikai lieki izdevumi" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/62_2011_Menesa_padoms.pdf

Plakāts – mīts "Darba aizsardzības pasākumi izmaksā tik dārgi" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/59_2011_Menesa_padoms.pdf

Plakāts – mīts "Man jau ir tikai daži darbinieki" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/61_2011_Menesa_padoms.pdf

Valsts darba inspekcijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: www.vdi.gov.lv

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes	
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs
<p>Izprot situāciju vides aizsardzībā pasaulē un Latvijā, pamatnostādnes un problēmas vides kvalitātes saglabāšanai, atpazīst kaitējuma draudus videi un veicamos preventīvos pasākumus.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: dabas resursi; vides monitorings; vides tehnoloģijas; emisija; fiziskā, bioloģiskā, ķīmiskā piesārņojuma kaitīgā iedarbība videi; energoefektivitāte, neatliekami pasākumi; vides kvalitātes pamatprasības, sanācijas pasākumi; tieši kaitējuma draudi; kaitējums videi un ūdeņiem; atmosfēra, hidrosfēra, biosfēra, ozona slānis; radiācija,</p>	<p>3. Vides aizsardzība. (20% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>3.1. Vides aizsardzības pamatnostādnes pasaulē, ES, Latvijā. Svarīgākās vides aizsardzības deklarācijas, konvencijas un direktīvas. Latvijas Sarkanās grāmatas augi un dzīvnieki. Latvijas ūdenstilpņu krasta (vēja) erozija.</p> <p>3.2. Vides aizsardzības pasākumi.</p> <p>3.2.1. Resursu taupīga izmantošana.</p> <p>3.2.2. Ražošanas ietekme uz vidi, draudzīgās tehnoloģijas.</p> <p>3.2.3. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.</p> <p>3.2.4. Atjaunojamā enerģija, alternatīvā enerģija (saules enerģija – saules paneļi, vēja enerģija, bioenerģija u. c.).</p> <p>3.3. Vides</p>	<p>Zina nosaukt vides aizsardzības problēmas pasaulē un Latvijā.</p>	<p>Izskaidro svarīgākās vides aizsardzības deklarācijas, konvencijas un direktīvas. Izvērtē Latvijas Sarkanās grāmatas praktisko lietojumu. Izskaidro Latvijas ūdenstilpņu krasta (vēja) erozijas problēmas un to risinājumus.</p>	<p>Avotu analīze</p> <p>Avotu analīze</p>	<p>Pedagogs parāda pieejamo informāciju par vides aizsardzības pamatnostādnes pasaulē, ES, Latvijā. Izglītojamie apkopo un analizē iegūto informāciju.</p> <p>Pedagogs parāda pieejamo informāciju gan no preses, gan videosižetus no raidījuma "Vides fakti" par Latvijas vides problēmām un to risinājumiem. Izglītojamie apkopo un analizē iegūto informāciju</p>
			<p>Zina nosaukt atmosfēras piesārņojuma seku procesus.</p>	<p>Izskaidro atmosfēras piesārņojuma seku preventīvos pasākumus pasaules mērogā.</p>	<p>Projektu metode</p>	<p>Pedagogs izveido izglītojamo darba grupas, kur katra grupa izstrādā projektu par nacionālajiem parkiem un liegumiem Latvijā, to problēmām un iespējamiem risinājumiem. Izglītojamie apkopo informāciju un iepazīstina ar to pārējos izglītojamos.</p>
			<p>Zina nosaukt vides aizsardzības pasākumus, spēj novērtēt savu rīcību, darbojoties vidē, gan sadzīvē, gan darba vidē.</p>	<p>Izskaidro vides aizsardzības pasākumus savā profesijā (nozarē). Izskaidro vides resursu taupīgas izmantošanas pamatprincipus. Izvērtē ražošanas ietekmi uz vidi, draudzīgās tehnoloģijas.</p>	<p>Eseja</p>	<p>Pedagogs aicina izglītojamos pēc noteiktas struktūras rakstīt argumentētu eseju par Latvijas upju, jūras krasta (vēja) erozijas problēmām. Tēma: "Kurzemes jūrmalas ciemi un to nākotne", "Latvijas upes un krastu iežu noturība", "Vējš un energoresursi Latvijā" u. c.</p>
			<p>Zina nosaukt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijā.</p>	<p>Izskaidro īpaši aizsargājamo dabas teritoriju Latvijā likumdošanas normatīvos aktus.</p>	<p>Ekskursija uz Latvijas nacionālo parku, pilsētu, upi,</p>	<p>Ekskursijas laikā izglītojamajiem jāpievērš uzmanība vides sakārtotībai, tīrībai, ražošanas uzņēmumu apkārtnē, dūmeņiem, ja tādi ir, upju krastu stāvoklim (ūdenszāles vai upes gultnes</p>

<p>ģenētiski modificēta pārtika, pesticīdi, smagie metāli; dabas rezervāti; biosfēras rezervāti; nacionālie parki; dabas parki; dabas liegumi; aizsargājamo ainavu apvidi; dabas pieminekļi; retas sugas; biotops, populācija.</p> <p>Spēj iegūt, apkopot un analizēt pieejamo informāciju par vides kvalitāti, likumdošanu. Analizē savu un apkārtējo rīcību, darbojoties vidē, racionāli izmanto resursus, lieto videi draudzīgas tehnoloģijas. Prot novērtēt situāciju un atbilstoši rīkoties.</p>		<p>pārvaldības sistēma dažādās tautsaimniecības nozarēs (ķīmijas (naftas) produktu ražošanas, lauksaimniecības, metālapstrādes, poligrāfijas, tekstilapstrādes nozares u. c.). 3.4. Tautsaimniecības nozaru vides kvalitātes pamatprasības. 3.4.1. Piesārņojuma filtrēšana. 3.4.2. Notekūdeņu attīrīšana. 3.4.3. Gaisa kvalitātes uzlabošana. 3.5. Materiālu dzīves cikla princips (atkritumu savākšanas organizācija, otrreizēji izmantojamās izejvielas). 3.5.1. Iepakojuma klasifikācijas un marķēšanas noteikumi. 3.5.2. Iepakojumu materiālu apzīmējumi un ciparu kodi. 3.5.3. Otrreizēji izmantojamo</p>	<p>Zina nosaukt jēdzienu skaidrojumu: atjaunojamā enerģija, alternatīvā enerģija.</p>	<p>Klasificē jēdzienus: atjaunojamā enerģija, alternatīvā enerģija pēc to iegūšanas veida un ekonomiskā lietojuma.</p>	<p>Īpašu objektu (izgāztuvi)</p>	<p>izzūšana), dažāda kaitīgā piesārņojuma klātbūtnei ražošanas procesā u. c. Ekskursijas laikā uz izgāztuvi izglītojamajiem ir uzdevums apkopot informāciju par atkritumu šķīrošanu un vides saglabāšanas pasākumiem.</p>
			<p>Zina nosaukt tautsaimniecības nozares, kurās ir jāveic vides aizsardzības pasākumi.</p>	<p>Klasificē tās tautsaimniecības nozares, kurām jāpievērš lielāka uzmanība vides uzraudzībā.</p>	<p>Avotu analīze</p>	<p>Pedagogs parāda pieejamo informāciju par atkritumu klasifikāciju, tā utilizāciju, iepakojumu un marķējumu atkarībā no nozares. Izglītojamie apkopo un analizē iegūto informāciju.</p>
			<p>Zina nosaukt sava amata nozares vides kvalitātes pamatprasības.</p>	<p>Izskaidro nepieciešamās darbības un pasākumus, lai uzlabotu vides kvalitāti. Izskaidro kvalitatīvas filtrācijas nepieciešamību un procesu, notekūdeņu attīrīšanas nepieciešamību un gaisa kvalitātes uzlabošanas pasākumus.</p>	<p>Praktiskais darbs</p>	<p>Izglītojamais, pēc pedagoga ieteikuma, sastāda tabulu ar divām sadaļām – vienā kāds iepakojums tiek izlietots ikdienā, otrā sadaļā – kādu iepakojumu varētu izlietot atkārtoti un kur (pēc izvēles).</p>
			<p>Zina nosaukt atkritumu saimniecības pamatprincipus</p>	<p>Izskaidro atkritumu saimniecības pamatprincipu būtību, šķīrošanas procesa nepieciešamību, otrreizējo izejvielu pārstrādes nepieciešamību un inovācijas atkritumu pārstrādē</p>	<p>Diskusija</p>	<p>Pedagogs izvērš diskusiju par resursu taupīgu izmantošanu, ražošanas ietekmi uz vidi un videi draudzīgajām tehnoloģijām, kā arī par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Izglītojamie iesaistās sarunā, komentējot ar piemēriem.</p>
			<p>Zina nosaukt atkritumu saimniecības pamatprincipus</p>	<p>Izskaidro atkritumu saimniecības pamatprincipu būtību, šķīrošanas procesa nepieciešamību, otrreizējo izejvielu pārstrādes nepieciešamību un inovācijas atkritumu pārstrādē</p>	<p>Ekskursija uz nozares uzņēmumu</p>	<p>Pedagogs sadala izglītojamās grupās, un katrai grupai ekskursijas laikā ir jānovērtē kāds atsevišķs iecirknis, objekts vai stāvs uzņēmumā vides tīrības/piesārņotības jomā. Pēc ekskursijas katra grupa prezentē uzņēmumā redzēto un izvērtē to.</p>
					<p>Eseja</p>	<p>Pedagogs aicina izglītojamās pēc noteiktas struktūras rakstīt argumentētu</p>

		izejvielu produkti. 3.6. Eko rūpniecības inovācijas. 3.6.1. Eko interjers (rūpniecības, māksla, amatniecība). 3.6.2. Eko kosmētika (ķīmija). 3.6.3. Eko apģērbs (tekstils).	Izprot atkritumu savākšanas un utilizēšanas procesa nepieciešamību nozarē	Izskaidro atkritumu saimniecības pamatprincipu būtību, šķirošanas procesa nepieciešamību, otrreizējo izejvielu pārstrādi un inovācijas atkritumu pārstrādē		eseju par ekoloģiskajiem materiāliem, izstrādājumiem vai produkciju. Tēma: "Latvijas linu izstrādājumi", "Izstrādājumi no džutas, nātrēm" u.c.
			Zina nosaukt ekoloģiskus izstrādājumus un materiālus	Izprot ekoloģisko materiālu lietojuma pozitīvo ietekmi uz veselīgu dzīves vidi. Izskaidro ekoloģisko materiālu, izejvielu izmantojumu gatavos izstrādājumos		

Ieteicamie avoti:

Bamberg K. Ģeoloģija un hidroģeoloģija. – Rīga: Zvaigzne, 1993.

Biotopu rokasgrāmata. – Rīga: Preses nams, 2000.

Gavrilova G. Jūraszāles. Latvijas daba, 1995.

Grīnberga M., Rīdūze L., Veģere I., Cilvēks vidē. – Rīga: Zvaigzne, 2004.

Indāns A., Ošiņa J., Zobena A. Inženierģeoloģija. – Rīga: Zvaigzne, 1986.

Latvijas biotopi. – Rīga: Latvijas Dabas fonds, 2001.

Pastors A. Baltijas jūras piekraste un Rīgas jūras līcis. Latvijas ģeogrāfija. – Rīga: Zinātne, 1997.

Clapham W. B., JR. Natural ecosystems. – New York: Macmillan Publishing Co., Inc., 1993.

Hakanson L., Physical geography of the Baltic. The Baltic Sea Environment: 1. Uppsala University, Uppsala, Sweden, 1993.

Kautsky L., Life in the Baltic Sea. The Baltic Sea Environment: – 1. Uppsala University, Uppsala, Sweden, 1993.

Aizsargjoslu likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=42348>

LR likums Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=59994>

Ministru kabineta 2007. gada 18. decembra noteikumi Nr. 894 "Kārtība, kādā izveido un uztur vides vadības un audita sistēmas reģistru un reģistrē tajā organizācijas" [skatīts 2012. gada 22. martā]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=168398&from=off>

Ministru kabineta 2007. gada 28. augusta noteikumi Nr. 568 "Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols – paziņojums par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā" [skatīts 2012. gada 22. martā]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=163021&from=off>

Sugu un biotopu aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=3941>

Valsts meža dienesta likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=14594>

Vides aizsardzības likums [skatīts 2012. gada 1. februārī]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=147917>

Sasniedzamais rezultāts	Temats	Ieteicamais saturs	Mācību sasniegumu apguves līmeņu indikatori		Mācību metodes			
			Vidējs (pietiekams) apguves līmenis	Augsts apguves līmenis	Metodes nosaukums	Metodes piemērs		
<p>Izprot veselīgas uzvedības principus, kas nepieciešami veselībai labvēlīgu lēmumu pieņemšanai un īstenošanai.</p> <p>Zina un prot lietot jēdzienus: veselīga uzvedība, pašvērtējums, sociālā vide, izdegšanas sindroms.</p> <p>Spēj pieņemt savai un līdzcilvēku fiziskajai, garīgajai un sociālajai veselībai labvēlīgus lēmumus un īstenot tos; atbildīgi lieto medikamentus.</p>	<p>4. Veselības mācība (20% no moduļa kopējā apjoma)</p>	<p>4.1. Izvēles brīvība, veselība kā indivīda izvēle. 4.2. Sociālās vides loma veselību ietekmējošo paradumu izvēlē. 4.3. Pašizziņas un pašvērtējuma nozīme veselībai labvēlīgas uzvedības īstenošanā (zems pašvērtējums kā apreibinošo vielu lietošanas, anoreksijas, pazemojošu attiecību riska faktors). 4.4. Fiziskās un psiholoģiskās veselības savstarpējā ietekme, psihosomatisko slimību profilakse. 4.5. Izdegšanas sindroms un garīga pārslodze (t. sk. mobings, bosings u. c.). 4.6. Zāļu racionāla lietošana.</p>	Zina izdegšanas sindroma pazīmes	Izskaidro, kā attīstās izdegšanas sindroms, un spēj nosaukt metodes, kā pārvarēt stresu	Izpēte (izzināšana)	Izglītojamie izpēta biežāk lietoto medikamentu (piem., medikamentus, ko lieto saaukstēšanās gadījumā) anotācijas, pievēršot uzmanību tādām svarīgām lietām kā sastāvam, lietošanas indikācijām, kontraindikācijām, lietošanai grūtniecības laikā u. c. Pēc izpētes pedagogs veido diskusiju par zāļu racionālu lietošanu		
			Nosauc savas rīcības piemērus, kas ietekmē vai var ietekmēt savu vai citu cilvēku veselību	Spēj izskaidrot saistību starp rīcību un slimību attīstību, pamatojot to ar konkrētiem piemēriem			Informatīvo tehnoloģiju izmantošana	Izglītojamie internetā sameklē aprakstu par kādu reālu gadījumu, kad sabiedrībā pazīstami cilvēki ir slimojuši ar tādu slimību kā anoreksija. Izglītojamie individuāli sagatavo un prezentē stāstījumu par atrasto informāciju
			Spēj nosaukt vismaz 3 jautājumus, kas jāuzdod ārstam, lai medikamenti tiktu lietoti droši	Spēj nosaukt vismaz 7 jautājumus, kas jāuzdod ārstam, lai medikamenti tiktu lietoti droši, un pamatot jautājumu izvēli			Diskusija	Pedagogs klasē veido diskusiju par aktuālām veselības tēmām, piem., kāpēc cilvēki rīkojas vardarbīgi, vai nākamā paaudze slimos vairāk
			Spēj nosaukt veselības sociālos riska faktorus	Raksturo bioloģiskos, psiholoģiskos un sociālos riska faktorus	Intervijas	Izglītojamie intervē vienaudžus par metodēm, kā viņi pārvar stresa situācijas. Pēc rezultātu iegūšanas grupās analizē biežāk novērotās atbildes un prezentē iegūtos secinājumus		
					Domu kartes veidošana	Izglītojamie veido domu karti, atbildot uz jautājumiem: Kā mana rīcība ietekmē manu veselību? un Kā mana rīcība ietekmē citu cilvēku veselību?		

Ieteicamie avoti:

Informatīvs materiāls "Stress darbā jeb psihoemocionālie darba vides riska faktori" [skatīts 2012. gada 11. februārī]. Pieejams: http://www.rsu.lv/images/stories/dokumenti/strv-sadalas/ddvvi/2/24_2011_Psihoemoci_riski_brosura.pdf

Latvijas iedzīvotāju medikamentu lietošanas paradumi saaukstēšanās slimību gadījumos [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: http://www.veselibasprojekti.lv/upload/raksti/Pilna_petijuma_analize26032010.pdf

Psihosociālā darba vide. Rīga, 2010, 160 lpp. [skatīts 2012. gada 23. janvārī]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications/gramatas-2011/psihosocialadarbavide.pdf> Rīgas domes Labklājības departamenta mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: www.narcomania.lv

Skolas vecuma bērnu un pusaudžu veselība [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://vec.gov.lv/uploads/files/4d00e15227db4.pdf>

Stola I., Siliņš M. *Veselības mācība vidusskolai.* – Rīga: RaKa, 2005.

Veselības rokasgrāmata [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.sva.gov.lv/lv/sakums/publikacijas-un-statistika/informativi-izdevumi/veselibas-rokasgramata>

Veselības inspekcijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.vi.gov.lv/>

Veselības ministrijas mājas lapa [skatīts 2012. gada 4. martā]. Pieejams: <http://www.vm.gov.lv/index.php?>

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas uzdevumi	Noteikt izglītojamā iepriekš apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes mācību procesa plānošanai un uzlabošanai – turpmāko mācību mērķu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei, satura sakārtošanai.	Dot iespēju izglītojamiem noteikt mācību sasniegumus, salīdzinot ar būtiskākajiem programmā formulētajiem sasniedzamajiem rezultātiem, lai tos uzlabotu. Veicināt izglītojamo atbildību un motivāciju, iesaistot viņus vērtēšanas procesā. Veicināt mācību procesa uzlabošanu.	Noteikt izglītojamo mācību sasniegumus, lai konstatētu apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes vērtējuma izlikšānai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot arī formatīviem mērķiem (informācijai par mācību mērķu un uzdevumu sasniegšanu, mācību procesā izmantoto metožu izvērtēšanai, lēmuma pieņemšanai par turpmāko darbu).
Vieta mācību procesā (norises laiks), biežums	Ievadvērtēšanu ieteicams veikt mācību kursa, mācību gada vai temata apguves sākumā.	Kārtējo vērtēšanu veic mācību procesa laikā. Pedagoģs to organizē pēc nepieciešamības.	Nobeiguma vērtēšanu veic katra temata noslēgumā, nepieciešamības gadījumā apvienojot nelielus tematus vai apjomīgākos tematus sadalot sīkāk. Var izmantot mācību gada beigās.
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācību procesā apgūtās zināšanas, prasmes, attieksmes, kas būtiski nepieciešamas turpmākā mācību satura apguvē.	Saturu veido būtiskākie izglītojamo sasniedzamie rezultāti (zināšanas, prasmes, attieksmes) temata apguves laikā.	Saturu veido izglītojamo sasniedzamie rezultāti (zināšanas, prasmes, attieksmes) temata nobeigumā. Izglītojamiem iespējams savus mācību sasniegumus demonstrēt dažādos izziņas līmeņos.
Vērtēšanas formas	Izmantojamas daudzveidīgas vērtēšanas formas: mutiskas, rakstiskas, praktisku prasmju, kombinētas; individuāla vai kolektīva sasnieguma; vērtēt iespējams gan ar objektīvi, gan subjektīvi vērtējamiem uzdevumiem.		
Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Diskusija, aptauja, tests.	Mācību rezultātu pārbaudīšanai galvenokārt izmanto tādas pašas metodes un paņēmienus kā mācību procesā. Diskusija, aptauja, tests, novērošana, individuālais darbs, pāru darbs, grupu darbs, individuālo rezultātu attīstības dinamikas un taktiskās sagatavotības līmeņa izvērtēšana, individuāls vai grupas projekts, referāts.	Praktisks, rakstisks, mutisks vai kombinēts pārbaudes darbs, individuāls vai grupas projekts.
Vērtētājs	Pedagoģs/izglītojamais atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.	Pedagoģs/izglītojamais atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.	Pedagoģs atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.
Vērtēšanas kritēriji, to izveide	Kritēriji nepieciešami vērtējuma objektivitātes nodrošināšanai. Kritērijus izstrādā pedagoģs atbilstoši izvēlētajām vērtēšanas formām un metodiskajiem paņēmieniem. Kritēriju izstrādāšanā var iesaistīt izglītojamos, lai pilnveidotu vērtēšanas un pašnovērtēšanas prasmes. Pedagoģs iepazīstina izglītojamos ar vērtēšanas kārtību.		
Vērtējuma atspoguļošana	Vērtējums ir aprakstošs.	Vērtējums ir aprakstošs vai ieskaitīts/neieskaitīts.	Pedagoģs vērtē 10 ballu skalā un to dokumentē.

Moduļa īstenošanai nepieciešamie mācību un materiālie līdzekļi

Modulis	Mācību un materiālie līdzekļi	Daudzums (gab.)
"Sabiedrības un cilvēka drošība"	Datu projektors	1
	Ekrāns	1
	Dokumentu kamera	1
	Datori ar interneta pieslēgumu	Atbilstoši izglītojamo skaitam
	Drošības zīmju komplekts	1
	Dažādi individuālie aizsardzības līdzekļi:	
	respiratori	Pa 1 no katra veida
	ausu aizbāžņi	1
	austiņas	Vairāku veidu (piem., ar iebūvētu radio)
	aizsargbrilles	Vairāku veidu
	cimdi	Vairāku veidu
	Fotoaparāts (informācijas fiksēšanai ekskursiju laikā uzņēmumos, risku identificēšanai mācību iestādē)	1

Moduļa programmas īstenošanai nepieciešamā pedagogu profesionālā kvalifikācija

Modulis	Prasības pedagoga profesionālajai un pedagoģiskajai izglītībai
"Sabiedrības un cilvēka drošība"	Augstākā izglītība un normatīvajos aktos noteiktā pedagoģiskā izglītība*

* Prasības pedagogiem nepieciešamajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai nosaka attiecīgie LR Ministru kabineta noteikumi.